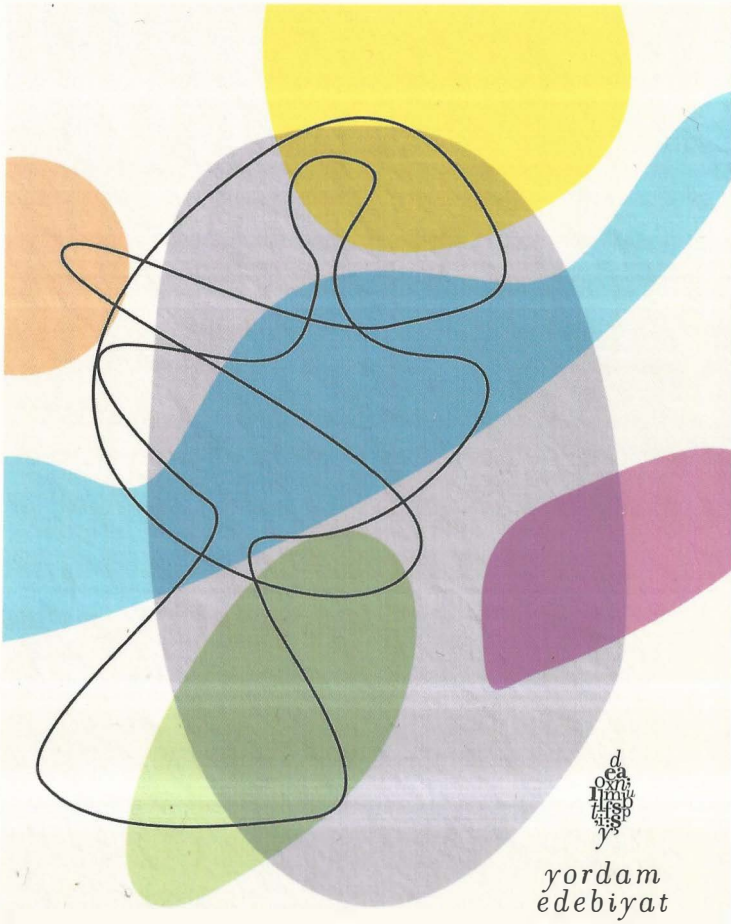
KATMERLİ SAHTEKÂR

O. HENRY

BİR SOLUKTA KLASİKLER

yordam edebiyat

Türkçesi: Mete Ergin

Mete Ergin (28 Mart 1934 - 5 Ekim 2015)

Çevirmen. Robert Kolej mezunudur. Bir süre Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Filolojisi bölümünde eğitim gördü. Jack London, Ernest Hemingway, Bertrand Russell, Bernard Shaw, Erskine Caldwell, O. Henry gibi yazarların eserlerini Türkçeye kazandırdı. Mete Ergin'in Gani Yener'le birlikte Türkçeye kazandırdığı *Durgun Don* (Mihail Şolohov, 4 cilt) adlı nehir roman da Yordam Edebiyat tarafından yayımlanmıştır.

Bu kitapta yer alan öyküler Mete Ergin tarafından İngilizceden çevrilmiş olup ilk olarak 1996 yılında Engin Yayıncılık tarafından yayımlanan *Son Yaprak* öykü seçkisi içinde yer almıştır.

Yordam Edebiyat: 97 • **Katmerli Sahtekâr** • O. Henry
ISBN 978-605-172-405-8 • *Türkçesi:* Mete Ergin
Kapak ve İç Tasarım: Savaş Çekiç • *Birinci Basım:* Kasım 2020
© Yordam Kitap, 2016

Yordam Kitap Basın ve Yayın Tic. Ltd. Şti. (Sertifika No: 44790)
Çatalçeşme Sokağı Gendaş Han No: 19 Kat: 3 34110 Cağaloğlu - İstanbul
Tel: 0212 528 19 10 • W: www.yordamkitap.com • E: info@yordamkitap.com
www.facebook.com/YordamEdebiyat • www.twitter.com/YordamEdebiyat
www.instagram.com/yordamkitap

Baskı: **Uniprint Basım Sanayi ve Tic. A.Ş.** (Sertifika No: 45256)
Ömerli Mah. Hadımköy-İstanbul Cad. No: 159
Hadımköy Arnavutköy 34555 - İstanbul
Tel: 0212 798 28 40

BİR SOLUKTA KLASİKLER

O. HENRY

KATMERLİ SAHTEKÂR

ÖYKÜ

TÜRKÇESİ
METE ERGİN

yordam edebiyat

İçindekiler

O. Henry'nin Yaşamı ve Yapıtları *Mete Ergin* 7

Katmerli Sahtekâr 13

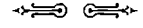
Gözleme 31

Kalpler ve Haçlar 46

Kokteyl 64

Kaderin Cilvesi 72

O. Henry'nin Yaşamı ve Yapıtları*

Mete Ergin

Dünya edebiyatında O. Henry adıyla tanınan William Sidney Porter 1862 yılı Eylül ayının 11'inde, ABD'nin Greensboro kentinde dünyaya geldi. İlk öğrenim çağındaki eğitim ve terbiyesini, aynı zamanda öğretmeni olan Lina halasından aldı. Bütün Greensboro halkının sevgisini kazanmış olan "Lina Hala", özel ilkokulunda yetiştirdiği öğrencilerine, sahip olduğu edebiyat zevkini aşılamakta son derece başarılıydı. O. Henry tüm yaşamı boyunca sürecek olan kitap sevgisi ve okuma merakını işte bu sevecen insana borçludur.

William S. Porter 15 yaşına geldiğinde, amcasının eczanesine çırak olarak girdi, çok geçmeden de gerek tatlı şakacılığıyla, gerek son derecede başarılı karikatür çizimleriyle çevresinde tanınan bir kişi oldu çıktı. Ne var ki, gündüzlerini bu havasız eczanenin dört duvarı arasında hareketsiz, gecelerini de yutarcasına kitap okumakla geçiriyor oluşu dolayısıyla sağlığını yitirdi. Bu koşullar içinde geçen beş yılın sonunda hava değişimi için Teksas'ın yolunu tuttu; La Salle kentinin dışındaki büyük bir çiftliğe yerleşti. Burada sadece posta taşıyıcılığı ve koyun çobanlığı gibi hafif işlerde çalışmasına rağmen genç William, (ileride yazacağı Teksas Hikâyeleri'nde ölümsüzleştireceği) çiftliğin

---

* Değerli çevirmen Mete Ergin tarafından, O. Henry'nin yaşamı ve yapıtları hakkında kaleme alınan yazı bu kitap için kısaltılmıştır.

sağlıklı, tertemiz havasının ve bu bedensel çalışmaların büyük yararını gördü. Orada iki yıl kaldıktan sonra yine Teksas'taki Austin kentine taşındı ve (romantik bir aşk serüveninden sonra) 1887 yılında, Athol Ester adında on yedi yaşındaki bir kızla evlendi; bu evlilikten bir kız çocuğu oldu.

1891 yılına kadar tapu dairesinde çalışan yazar, o yıl bir bankanın Austin'deki şubesine kasiyer olarak girdi. Bu arada bir yayıncılık girişimi de oldu ve (yayın ömrü kısa süren) *The Rolling Stone* adlı bir dergi çıkararak bu dergide kalem denemeleri niteliğindeki yazılarını yayınladı. 1895 yılında, aldığı bir davet üzerine Houston'a giderek *Daily Post* gazetesine muhabir olarak girdi ve gerek karikatür çizimleri, gerek yazılarıyla kısa zamanda kendini kanıtladı.

1896 yılı Temmuzunda Austin'deki mahkemeden bir celp aldı: Bankada kasiyerlik yaparken zimmetine para geçirmekle suçlanıyordu. Yazarın tamamıyla suçsuz olduğu ve şubede çalışan bir başka memurun yanlışlığına (veya suistimaline) kurban gittiği kuşkusuzdur. Ve eğer yazar zengin imgeleminin yarattığı o büyük evhama kapılmasa, bu evham yüzünden duruşmadan kaçmasa, büyük olasılıkla dava onun aklanmasıyla sonuçlanırdı. Gelgelelim, kendisini Austin'e götüren trende bir başına arpacı kumrusu gibi duruşmayı düşünen, düşündükçe kuran, kurdukça daha büyük bir korkuya kapılan ve olası bir mahkûmiyetin utancını aklına getiren yazarın, kapıldığı dehşet içinde doğru düşünme yeteneğini yitirdiği besbellidir. Nitekim, Austin'e gitmekten vazgeçen yazar yarıyolda tren değiştirip New Orleans'a gitti ve arkadaşlarının yardımıyla bir süre orada gizlendi. Değişik adlar altında birkaç gazetenin muhabirliğini yaparak geçimini sağladı ve sonunda Honduras'a kaçmak üzere, yine arkadaşlarının yardımıyla, bir gemiye kapağı attı.

Aylarca Latin Amerika'da dolaştıktan sonra 1897 yılı başlarında, uzunca bir süreden beri ağır bir hastalık çeken karısının ölüm döşeğinde olduğu haberini alınca, ABD'ye dönüp teslim oldu. Onun kendiliğinden teslim oluşunu da dikkate alan yargıç,

yazarı kefaletle serbest bırakarak duruşmayı karısının ölümüne kadar erteledi. Bir yıl sonra karısı ölünce mahkeme önüne çıkarılan yazar bütün duruşma süresince suskun kaldı, bir kez bile ağzını açıp kendini savunmadı. Beş yıl hapse mahkûm edilerek cezaevine girdi. Cezaevine girişinden çok kısa bir süre önce O. Henry takma adını kullanmaya başlamıştı.

Yazar, amcasının ecza deposunda beş yıl çalışmış olmasının yararını gördü cezaevinde. Ona cezaevinin dispanserindeki eczanede gece nöbetçiliği görevi verildi. Böylece boş zamanlarında yazılarını yazabilmek ayrıcalığına kavuştu. O da bu ayrıcalığı, özellikle kızı Margaret'in geçimini sağlama amacıyla, bol bol kullandı. Öyküleri, O. Henry takma adıyla çeşitli dergilerde yayınlanıyor, Teksas'ta ve Latin Amerika'da geçen serüvenler üzerine kurulu öyküleri popüler dergi okurları arasında ününü hızla yaygınlaştırıyordu.

İyi hali göz önünde bulundurularak erken tahliye edilen yazar cezaevinden çıktığında artık William Sidney Porter değil, çektiği çilelerin olgunlaştırdığı kişiliğine soyluluk katılmış, hiç kimseye kin beslemeyen, yüreği hemcinsleri için sevgi ve sevecenlikle dolu, tanınmış usta yazar O. Henry idi. Ömrünün geri kalan sekiz yılını geçireceği New York'a yerleşti; büyük bir istekle (haftada bir öykü) yazmaya koyuldu. Yazarlık işi dışında kalan zamanının çoğunu meyhanelerde, lokantalarda, kabarelerde geçiriyor ve arabacılarla, garson kızlarla, aktörlerle, esnafla ahbaplık ediyordu. O dönemde kaleme aldığı öykülerinin hemen hemen tümü işte bu (yaşantılarına derin ve sevecen bir ilgiyle yaklaştığı) insanlar üzerinedir.

O. Henry'nin ilk kitabı *Cabbages and Kings* (1904) Honduras renkleri içinde fantastik kişilerin yer aldığı öykülerden oluşur. *The Four Million* (1906) tekdüze yaşantıları içinde aşk ve serüven arayan New York halkını anlatır. *The Trimmed Lamp* (1907) adını taşıyan kitabında yer alan öyküler de aynı biçimde büyük kent insanlarının yaşantılarıyla ilgilidir. *Heart of the West* (1907) adlı kitabında Teksas'ın sığır ve koyun çiftliklerinde geçen ve yöreyi

gerçeğe uygun biçimde yansıtan duygulu, büyüleyici öyküleri toplanmıştır.

Çok sevilen ve okunan bir yazar olmasına, çok para kazanmasına rağmen O. Henry aşırı derecede eliaçık ve kendisinden yardım isteyen hiç kimseyi geri çevirememeyecek kadar sevecen oluşu yüzünden hep para sıkıntısı içinde yaşamış, kısa ömrünün son yılları ciddi sağlık sorunları ve mali bunalımlar içinde geçmiştir. Alkol bağımlılığının zaten bozuk olan sağlığı üzerindeki yıkıcı etkisine bir de 1907 yılındaki ikinci evliliğinin mutsuzluğu eklenince, 5 Haziran 1910'da yaşama gözlerini kapadı yazar.

Eserleri pek çok yabancı dile çevrilmiş, geniş halk yığınlarına ulaşmış olan O. Henry ile Türk okurlarının ilk karşılaşması, ölümünden ancak 27 yıl sonra ve pek çok Rus yazarını da Türk okurlarına ilk kez tanıtan değerli çevirmen Hasan Âli Ediz sayesinde olmuştur. Hasan Âli Ediz'in Rusçadan yaptığı bu ilk O. Henry çevirileri (B. Deniz takma adıyla) 1937 yılında *Son Posta* ve *Tan* gazetelerinde yayınlanmıştı.

Duygusallığı gülmece ile harmanlayan, karakter çözümlemelerini şaşırtıcı rastlantıların "beklenmedik son"la biten örgüsü içine ustaca yerleştiren ve bunları yaparken, yaşadığı dönemdeki Amerikan toplumunun çarpıklıklarını o eşsiz üslubuyla ince ince iğnelemekten de geri kalmayan, kısa öykü dalının bu büyük ustası kısa yazarlık yaşamında hepsi de birbirinden güzel 273 öykü yazdı.

Onun öyküleri arasından bir seçim yapabilmenin zorluğu konusunda edebiyat eleştirmenleri görüş birliği içindedirler; bu zorluğu en veciz açıklayan Amerikalı bir eleştirmen şöyle diyor: "Eğer O. Henry'nin öykülerinden en güzelini seçmeye kalkışacaksanız, bence yapılacak en doğru şey, öykülerinin tümünün adlarını küçük küçük kâğıtlara yazıp bir şapkanın içine doldurmak ve şapkanın içinden rastgele birini çekmektir."

Ocak 1996

KATMERLİ SAHTEKÂR

KATMERLİ SAHTEKÂR

(A DOUBLEDYED DECEIVER)

BELA, LAREDO'DA GELDİ ÇATTI. Kabahat Llano Kid'in kendisindeydi; öyle ya, adam vurma alışkanlığını sadece Meksikalılar üzerinde uygulamakla yetinmesi gerekirdi. Şurası da var ki, Kid yirmi yaşını geçmişti; yirmi yaşını geçmiş bir kimsenin de hâlâ Meksikalılardan başka kimse öldürememiş olması ise, Rio Grande dolaylarında çok büyük bir ayıp sayılıyordu.

Olay, koca Justo Valdos'un kumarhanesinde geçti. Ta uzaklardan at sırtında gelen adamların, dörtnala giden Talih mabudesini bir kurşunda mıhlamaya çalıştıkları zamanlarda olduğu gibi, birbirleriyle dostlukları bulunmayan üç beş adam bir poker masasına oturmuştu. İki dam gibi ufacık bir mesele yüzünden büyük bir patırtı çıktı; duman sıyrıldığında, Kid'in bir saygısızlık, hasmının da bir hata işlediği anlaşıldı. Zira şansı yaver gitmeyen silahşor meğer Meksikalı filan değil, hemen hemen Kid'le aynı yaşta, sığır çiftliklerinden gelme, bir sürü de bileğine sağlam arkadaşı bulunan soylu bir delikanlıymış. Bu delikanlının, tabancasına asıldığı vakit kurşunu Kid'in sağ kulağının bir milimetre kadar açığından yollamakla işlediği hata, daha nişancı olan ötekinin işlediği saygısızlığı hafifletmiyordu tabii.

Yanında yardakçıları olmayan, hayranlarından ve destekleyicilerinden de yoksun bulunan Kid –sınır dolayları için bile biraz fazla kuşkulu sayılacak ününden ötürü– "kirişi kırmak" diye bilinen akıllıca harekete başvurmanın, su götürmez yiğitliğiyle bağdaşmayacağını bir an bile düşünmedi.

İntikamcılar çabucak toplanıp Kid'i aramaya çıktılar. İçlerinden üç tanesi, tren istasyonuna üç beş metre kala yetiştiler ona. Kid geri döndü ve şiddete başvuracağı zamanlar çoğunlukla yaptığı gibi o pırıl pırıl, ama neşesiz gülümseyişiyle dişlerini öyle bir gösterdi ki, onu kovalayanlar, Kid'in silahına el atmasına bile meydan bırakmadan yüz geri ediverdiler.

Ama bu seferki çarpışmada Kid, kendisini genellikle çatışmalara iten o kana susamışlığı duymamıştı, ikisi arasında geçen olay, oyun kâğıtları ve bir centilmenin dayanamayacağı birtakım sıfatların kullanılması yüzünden rastgele çıkan bir kavgadan doğmuştu. Kid, kurşunuyla daha hayatının baharındayken canını aldığı o ince uzun, esmer, biraz kibirli delikanlıdan hoşlanmıştı bile. Artık daha fazla kan dökmek istemiyordu. Buradan kurtulmak, bir yerlerde, güneşin altında yoncaların üzerine serilip, yüzünü mendiliyle örterek doya doya uyumak istiyordu. O, bu ruh durumu içindeyken, yolu üzerinden bir Meksikalı bile korkmadan geçebilir, kılına zarar gelmezdi.

Kid, elini kolunu sallaya sallaya kuzey ekspresine bindi, tren de o bindikten beş dakika sonra hareket etti. Ne var ki, tren birkaç kilometre ileride, Webb'de, bir yolcu alması için bayrak sallanarak durdurulunca, Kid bu

kaçış yolunu bıraktı. İleride telgrafhaneler vardı; Kid'in ise elektrikle buhara hiç mi hiç güveni yoktu. Eyer ve mahmuz onun en güvenilir koruyucusuydu.

Kid vurduğu adamı tanımıyordu; ama onun Hidalgo'daki Coralitos Çiftliğinden bir sığır çobanı olduğunu biliyordu. O çiftliğin sığır çobanları da, içlerinden birine bir kötülük geldi mi, kan davası güden Kentucky'li erkeklerden daha intikamcı, daha inatçı olurlardı. Bu yüzden, birçok büyük silahşorun belirgin niteliği olan bir davranışla, basiretli hareket eden Kid, Coralitos Çiftliğinin intikamcılarıyla kendi arasında, çalılıklar, fundalıklarla örtülü arazi boyunca elinden geldiği kadar uzun bir mesafe bırakmaya karar verdi.

İstasyonun yanında büyük bir dükkân vardı; dükkânın yanı başındaki çayırda ise, yoncalar ve karaağaçlar arasında müşterilerin eyerli atları otluyordu. Atların çoğu, başlarını sarkıtmış, kulaklarını düşürmüş, uyuyordu. Ama bunların içinde kavisli boyunlu, kalem bacaklı bir demiri kır homur homur homurdanıyor, durmadan çimleri eşeliyordu. Kid bu demiri kırın sırtına atladı, dizleriyle sıktı ve atın sahibinin kırbacıyla hayvana hafifçe dokundu. Gerektiğinden fazla gözü pek bir poker oyuncusunu öldürmekle Kid'in iyi vatandaş olarak durumu eğer biraz gölgelendiyse, bu son davranışı onu kötü ün bakımından karanlığın en koyusu içine atmıştı. Rio Grande sınırında eğer bir insanın canını alırsanız, belki bir parça dayak yersiniz; ama eğer atını alırsanız, onu gerçekten de yoksul bırakan ve –yakalandığınız takdirde– sizin canınıza mal olabilecek bir şeyini almış olursunuz. Kid için artık dönüş yolu kalmamıştı.

Altında yürük demiri kır bulunduğu sürece Kid'in hiçbir şeyi umursadığı yoktu. Altı yedi kilometre kadar dörtnala gittikten sonra, ova adamlarının at sürdüğü biçimde sarsıntılı bir tırısa düşürdü hayvanın yürüyüş kararını; hayvanın başını da kuzeydoğuya, Nueces Irmağı vadisine çevirdi. Kid araziyi çok iyi tanıyordu; göz alabildiğine uzanan fundalarla, çalılarla ve yaban incirleriyle dolu ıssız bölgelerden geçen belli belirsiz patikaları, insanın güven içinde saklanabileceği ıssız kampları, çiftlikleri hep biliyordu. Durmadan doğu yönünü tuttu Kid; zira ömründe deniz görmediğinden, büyük denizlerin en oynak tayı olan büyük Körfez'in yelesini elleyebilmek isteği uyanmıştı içinde.

Böylece, üç gün sonra, Corpus Christi'de kıyıya varan Kid, durgun denizin hafif hafif ürperen yüzüne çevirdi gözlerini.

Flyaway adlı uskunanın süvarisi, Kaptan Boone, tayfalarından birinin kıyıdaki ölü dalgalar arasında tuttuğu filikasının yanı başında duruyordu. Tam yelken açmaya hazırlandığı sırada, dikdörtgen biçimindeki insan ihtiyaçları içinde en önemlisini, yani çiğneme tütününü unuttuğunu fark etmişti. Unutulan malı alması için hemen bir denizci gönderilmişti; kaptan da bu arada cebinde kalan tütün kırıntılarını çiğnemek bayağılığını göstererek, kumların üzerinde bir aşağı bir yukarı geziniyordu.

O sırada, yüksek topuklu çizmeleri olan, ince yapılı, sırım gibi bir delikanlı suyun kenarına geldi. Delikanlının çocuksu bir yüzü olmakla beraber, bu yüzde, yetişkin bir erkeğin görmüş geçirmişliğini ortaya koyan, belli

belirsiz sert bir ifade seziliyordu. Anadan doğma esmer bir cildi vardı delikanlının; hep açık havada durmaktan da, güneş ve rüzgâr zaten esmer olan yüzünü yakıp koyu kahverengi yapmıştı. Saçları bir Kızılderilininki kadar düz ve siyahtı; yüzü henüz ustura görmemişti; masmavi gözleri buz gibi soğuktu. Sol kolunu bedeninden biraz ayrı tutuyordu, zira sedef kabzalı 45'liklere burada, kasabanın şerif yardımcıları hiç de iyi gözle bakmadıkları gibi, bu tabancalar koltuk altına takıldıkları zaman da fazlaca kabarıklık yapıyorlardı. Delikanlı, gözü Kaptan Boone'a hiç kaymadan, bir Çin imparatorunun ifadesiz, soğuk ağırbaşlılığıyla körfezi seyrediyordu.

Kaptan, yolculuğu tütünsüz geçirmekten son anda kurtulmuş olmasından ileri gelen bir şakacılıkla, "Körfezi satın almayı mı düşünüyorsun, delikanlı?" diye sordu.

Kid, terbiyeli terbiyeli, "Hayır," dedi. "Öyle bir niyetim yok. Daha önce hiç görmemiştim de, bakıyordum öyle. Siz de satmak niyetinde değilsiniz galiba, değil mi?"

"Şu seferi bitirene kadar satmaya niyetim yok," dedi kaptan. "Buenas Tierras'a döndüğüm zaman, ödemeli yollarım sana körfezi. Hah, işte, bocurgat bacaklı hantal da bizim sakızı almış geliyor. Bir saat önce demir almam gerekiyordu oysa."

"Şuradaki gemi sizin mi?" diye sordu Kid.

"Ha, evet," diye cevap verdi kaptan, "sen bir uskunaya gemi dersen, ben de çekinmeden yalan söyleyebilirim. Ama sen yine de uskunanın sahiplerinin Miller ve Gonzales, kaptanın da koca Samuel K. Boone, cehennemlik Billy olduğunu bil, daha iyi."

Kaçak, "Yolculuk nereye?" diye sordu.

"Güney Amerika kıyısında, Buenas Tierras'a... Son ayrıldığımda oraya ne ad verdiklerini unuttum şimdi. Yükümüz kereste, sac levha ve maşet.*"

"Nasıl bir yer orası?" diye sordu Kid, "soğuk mu, sıcak mı?"

"Ilımandır, delikanlı," dedi kaptan. "Manzaralarının güzelliği ve coğrafyasının çekiciliği bakımından tam bir Kaybolmuş Cennet'tir orası. Her sabah, erguvan renkli yedi çatallı kuyruğu olan kırmızı kuşların cıvıltılarını ve güller, çiçekler arasında esen meltemin soluğunu duyarak uyanırsın. Ora insanları da hiç çalışmazlar, çünkü yataklarından bile kalkmadan uzanıp, canlarının çektiği sıcak iklim meyvesinden sepet sepet toplayabilirler. Oranın ne pazarı vardır, ne ayazı, ne kirası, ne derdi, ne yararı ne de bir şeyi. Koskocaman bir ülke orası; gidip, ülkeyle birlikte uyuyup uyanılacak ve bir olay olsun diye beklenilecek yer. Hani yediğin o muzlar, portakallar, ananaslar, kasırgalar var ya, hep oradan gelir işte."

Kid, en sonunda bir parça ilgilenerek, "Fena değilmiş!" dedi. "Oraya kadar beni de yanında götürmek için kaç para navlun alırsın?"

"Yirmi dört dolar," dedi Kaptan Boone; "yemek ve taşıma ücreti olarak. İkinci sınıf kamarada gidersin. Birinci sınıf kamaram yok."

Kid, geyik derisinden bir kese çıkararak, "Seninle geldim gitti," dedi.

Her zamanki gibi "kurtlarını dökmek" için Laredo'ya gittiğinde yanında üç yüz doları vardı. Valdos'un kumarhanesindeki düello gerçi Kid'in eğlencesini yarım

* Kamış kesmekte kullanılan pala. *-çev.*

bırakmıştı, ama bu suretle iki yüz dolara yakın bir para da cebine kalmıştı; bu para ise kaçabilmek için çok gerekliydi.

"Pekâlâ, delikanlı," dedi kaptan. "Çocukluk edip de evden kaçmana yardım ettiğim için inşallah annen bana darılmaz." Filikanın tayfalarından birini eliyle yanına çağırdı. "Sanchez seni kaldırıp filikaya koysun da ayakların ıslanmasın."

Amerika Birleşik Devletleri'nin Buenas konsolosu Thacker, kafayı tütsülememişti henüz. Daha saat on birdi; onun mutluluk halinin –bu hale geldiği zaman Nuh nebiden kalma vodvil şarkıları söylemeye başlar, çığlık çığlığa bağıran papağanına muz kabukları atardı– tam istediği kıvamı bulması ise ancak öğleden sonra, akşamüstüne doğru olurdu. Bu yüzden, Thacker hafif bir öksürük sesi duyarak başını hamağından kaldırıp da konsolosluğun kapısında dikilen Kid'i gördüğü sırada, büyük bir ulusun temsilcisinden beklenilecek konukseverlik ve nezaketi gösterebilecek durumdaydı henüz.

Kid son derece rahat bir tavırla, "Rahatınızı bozmayın," dedi. "Şöyle bir uğrayayım, dedim. Şehirde dolaşmaya başlamadan önce sizin kampta bir boy göstermek gerekiyormuş; öyle söylediler. Teksas'tan biraz önce geldim gemiyle."

"Sizinle tanıştığıma memnun oldum, Mr." dedi konsolos.

Kid güldü.

"Sprague Dalton," dedi. "Bu adı duymak kendi kulağıma bile tuhaf geliyor. Rio Grande dolaylarında Llano Kid derler bana."

"Benim adım da Thacker," dedi konsolos. "Çekiverin şu hasır koltuğu altınıza. Eğer burada yatırım yapmaya geldinizse, size akıl verecek birinin bulunması lazım. Eğer kendilerini iyi tanımıyorsanız, buranın çamur renkli adamları sizi öyle iyi kazıklarlar ki, dişinizdeki altın kaplamayı bile çeker alırlar. Puro ister misiniz?"

"Çok teşekkür ederim," dedi Kid, "ama kıç cebimdeki keseyle içindeki tütün olmasa bir dakika bile yaşayamam ben." Böyle diyerek, "malzemesini" çıkarıp bir cıgara sarmaya koyuldu.

Konsolos, "Burada İspanyolca konuşuluyor," dedi. "Bir çevirmene ihtiyacınız olacak. Bir yardımım dokunabilirse çok sevinirim. Eğer meyvelik arazi ya da bir işletme imtiyazı filan almak niyetindeyseniz, bu işlerin girdisini çıktısını bilen biri bulunmalı ki yanınızda, sizi dolandırılmaktan korusun."

"Ben İspanyolca bilirim," dedi Kid, "hem de İngilizcemden on kat daha iyi. Benim geldiğim bölgede herkes İspanyolca konuşur. Ayrıca, hiçbir şey almak niyetinde de değilim."

Thacker, düşünceli bir tavırla, "İspanyolca biliyor musun?" dedi. Kid'i dalgın dalgın süzdü.

"İspanyollara da benziyorsun üstelik," diye devam etti. "Ayrıca, Teksas'tan geliyorsun. Yirmi, yirmi bir yaşından da fazla olamazsın. Acaba cesaretin de var mı?"

Teksaslı, kendisinden hiç beklenmeyen, açıkgöz bir insan edasıyla, "Yoksa birileriyle görülecek bir hesabın filan mı var?" diye sordu.

"Sana bir teklifte bulunsam, ilgilenir misin?" dedi Thacker.

"İnkâr etmeye ne gerek var?" dedi Kid. "Laredo'da ufak bir tabanca oyununa girip bir beyazı mıhladım. Yakınlarda bir Meksikalı yoktu da. Ondan sonra da kalktım, kadife çiçekleriyle kahkaha çiçeklerini koklamak için ta buralara, senin bu eşekler, papağanlar memleketine geldim." Sonra, İspanyolca olarak ekledi: "Çaktın mı şimdi?"

Thacker ayağa kalkıp, kapıyı kapadı.

"Şu eline bir bakayım," dedi.

Kid'in sol elini avucuna alıp, tersini dikkatle inceledi.

"Yapabilirim," dedi heyecanla. "Derin hem odun kadar sert hem de bir bebeğinki kadar sağlıklı. Bir haftada iyileşir."

"Eğer bana güvenip de bir yumruk kavgası için yatırım yapacaksan," dedi Kid, "paranı dökme ortaya daha. Silahlı çatışma olursa, senin yanındayım. Ama öyle akşam çayında birbirlerinin saçını yolan hanımlar gibi çıplak elle dövüşmede yokum ben."

"Ondan da kolay bu benim söyleyeceğim," dedi Thacker. "Şuraya gelir misin biraz?"

Açık pencereden, iki katlı, beyaz alçıyla sıvanmış bir evi gösterdi Thacker; ev, denizden tatlı bir meyille yükselen bir tepenin üstünde, koyu yeşil tropik bitkileriyle dolu bir bahçenin ortasında yükseliyordu; her katında, üstü kapalı balkonları vardı.

"Bu evin içinde," dedi Thacker, "son derece iyi yürekli, yaşlı bir Kastilya'lı beyle karısı, seni kollarının arasına alıp, ceplerini altınla doldurmak için yanıp tutuşuyorlar. Orada ihtiyar Santos Urique oturur. Ülkedeki altın madenlerinin yarısı onundur."

"Sen aklını filan kaçırmadın ya, inşallah?" diye sordu Kid.

"Şimdi otur yerine de," dedi Thacker, "anlatayım sana. Bunlar on iki yıl önce biricik oğullarını kaybettiler. Yok, yok, ölmedi çocuk... Gerçi çocukların çoğu durgun suları içmekten ölür ya burada. Ufacık bir şeytandı bu çocuk; daha sekiz yaşında ya var ya yoktu, ama ele avuca sığmaz bir şeydi. Buralarda herkes bilir bunu. Altın aramak için buralara gelmiş birkaç Amerikalıyı Señor Urique evinde ağırlamış, adamlar da oğlanı çok sevmişlerdi. Çocuğun kafasını Birleşik Devletler hakkında koca koca masallarla doldurmuşlar; onlar gittikten bir ay kadar sonra da çocuk ortadan kayboldu. Yürütülen tahminlere göre, çocuk, New Orleans'a meyve götüren vapurlardan birine binip, muz hevenkleri arasına saklanmış olmalı. Sonradan onu bir kere Teksas'ta gördüğünü söyleyenler oldu, ama bir daha hiçbir haber alınmadı çocuktan. İhtiyar Urique çocuğu aratmak için binlerce dolar harcadı. En fenası da madamın perişan olması. Çocuk onun bütün hayatıydı. Kadıncağız hâlâ yas elbiseleri giyiyor. Ama dediklerine göre, oğlunun bir gün kendisine döneceğine inanıyor, umudunu kesmiyormuş. Çocuğun sol elinin tersinde, pençeleri arasında mızrak tutan bir uçan kartal dövmesi vardı. Urique'in İspanya'dan kalma aile arması mı neymiş bu."

Kid sol elini ağır ağır kaldırıp merakla baktı.

Kaçak içki şişesini çıkarmak için yazıhanesinin arka tarafına uzanan Thacker, "İşte böyle," dedi. "Kafan çalışıyor senin. Bu işi başarabileceğim. Sandakan'da boşuna mı konsolosluk yaptım ben? Onun hayrını da şimdi görüyorum işte. Bir haftaya kalmaz, kartalla mızrağı derine öyle bir işlerim ki, anandan o dövmeyle doğduğunu

sanırsın. Senin gibi birinin günün birinde buraya düşeceğinden emin olduğum için, bir iğne takımıyla mürekkep getirtmiştim, Mr. Dalton."

"Öf be, canın cehenneme," dedi Kid. "Sana adımı söylemiştim zannedersem!"

"Pekâlâ, 'Kid' olsun öyleyse. Nasıl olsa uzun sürmeyecek. Señorito Urique adı nasıl geliyor kulağına bakalım?"

"Hatırladığım kadarıyla ben hayatımda hiç oğul rolü oynamadım," dedi Kid. "Eğer anamla babam var idiyse, herhalde ben daha ilk çığlıklarımı attığım sıralarda öbür dünyayı boylamış olsalar gerek. Ey, planın nedir bakalım?"

Thacker sırtını duvara dayayıp kadehini kaldırdı, ışığa tuttu.

"Şimdi," dedi, "senin bu ufak işte ne kadar ileriye gitmeyi göze alabileceğin meselesine geldik."

"Buraya neden geldiğimi söylemiştim sana," demekle yetindi Kid.

"Güzel bir cevap," dedi konsolos. "Ama o kadar ileri gitmene gerek kalmayacak bu sefer. Planım şu. Bizim markayı senin eline dövme halinde bastıktan sonra, ihtiyar Urique'e haber vereceğim. Bu arada da Urique ailesinin tarihi üzerine ne bulabilirsem sana getireceğim, sen de böylelikle konuşmalarında çam devirmemek için bunları iyice öğreneceksin. Hem İspanyol'a benziyorsun, hem İspanyolca konuşuyorsun, hem aile hakkında bilgin var, hem Teksas'tan söz açabilirsin hem de elinde dövmen var. Eh, ben de onlara vârislerinin geri döndüğünü, kendisini bağışlayarak tekrar yanlarına alıp almayacaklarını öğrenmek için beklediğini söylediğim zaman ne olacak? Dosdoğru buraya koşup senin boynuna sarıla-

caklar; ondan sonra da, biraz kuliste gezinip soluk almamız için birinci perde kapanacak."

"Hazırım," dedi Kid. "Daha senin kampa eyer yıkalı çok olmadı, seni daha yeni tanıyorum, ortak; ama sende bu işi sadece bir ana babanın hayır duasını almak için yapacak göz hiç yok... Eğer varsa, eh, o zaman ben seni anlayamamışım demektir."

"Eyvallah," dedi konsolos. "Kafası senin gibi çalışan birine uzun zamandır rastlamamıştım. İşin geri kalan yanı çok basit. Seni çok kısa bir süre için bile yanlarına alsalar, bu bize yeter de artar. Sakın sol omzunda böğürtlen nişanı var mı yok mu diye bakmalarına fırsat verme. İhtiyar Urique evinin bir yerinde, ufacık bir bızla açabileceğin bir kasanın içinde 50.000 dolarla 100.000 dolar arasında para bulunduruyor. O parayı alırsın. Dövmeci olarak göstereceğim hüner ganimetin yarısına değer. Parayı kırışır, Rio de Janeiro'ya kalkan bir vapura atlarız. Eh, Amerika Birleşik Devletleri de eğer ben olmadan işlerini yürütemeyecekse, hiç yaşamasın daha iyi. QUE DICE, SEÑOR?"

"Aklıma yattı," dedi Kid başını sallayarak. "Ben savaşa hazırım."

"Pekâlâ öyleyse," dedi Thacker. "Şu kuş dövmesi eline işlenene kadar buralardan uzaklaşma. Burada, arka odada kalabilirsin. Kendi yemeğimi kendim pişiririm, seni de cimri bir hükümetin bana tanıdığı olanakla rahat ettiririm."

Thacker zamanı bir hafta diye düşünmüştü, ama Kid'in eline büyük bir sabırla işlediği dövme istediği gibi oluncaya kadar iki hafta geçti aradan. Ondan sonra bir

MUCHACHO* çağıran Thacker, gözünü diktiği kurbanına şu notu yolladı:

EL SEÑOR DON SANTOS URIQUE,

LA CASA BLANCA.

Sayın Bayım,

Yüksek izninizle size şunu haber vermek isterim ki, birkaç gün önce Amerika Birleşik Devletleri'nden Buenas Tierras'a gelen bir delikanlı geçici bir konuk olarak halen evimde bulunuyor. Gerçekleşmemesi olasılığı da bulunan bir umut uyandırarak sizleri heyecana vermek istemiyorum, ama bence bu delikanlının, sizin uzun zaman önce kaybolan oğlunuz olması da mümkündür. Gelip kendisini görürseniz herhalde iyi olur. Eğer bu delikanlı sizin oğlunuzsa, bence, eve dönmek istediği halde, buraya geldikten sonra sizin kendisini nasıl karşılayacağınızı bilemediğinden cesareti kırılmış olmalı. Sadık bendeniz,

THOMPSON THACKER.

Yarım saat geçmeden –Buenas Tierras için oldukça çabuk sayılır bu– çıplak ayaklı arabacının besili, hantal beygirlerini bağıra çağıra, kamçılaya kamçılaya yürüttüğü, Señor Urique'in Nuh nebiden kalma landonu konsolosun kapısına dayandı.

Landodan kır bıyıklı, uzun boylu bir adam indi ve peçesinin ardında yüzü hiç görünmeyen, siyahlar giymiş bir hanımefendinin inmesine yardım etti.

İkisi birlikte telaşla içeri girdiler ve kendilerini en diplomatça reveransıyla karşılayan Thacker'i karşılarında buldular. Kayadan yontulmuşa benzeyen yüzü güneş-

* Oğlan çocuk (*Isp.*)

ten esmerleşmiş, simsiyah saçları geriye doğru dümdüz taranmış ince yapılı bir delikanlı duruyordu Thacker'in masasının yanında.

Señora Urique, çabuk bir el hareketiyle, kalın peçesini geriye attı. Orta yaşı azıcık aşmış, saçları kırlaşmaya yüz tutmuş olmasına rağmen balıketindeki vücudu ve zeytin rengi pürüzsüz cildi, İspanya'nın Basque eyaletinde yaşayanlara özgü güzelliğin izlerini hâlâ taşımaktaydı. Ama insan onun gözlerini görüp de bu gözlerin derin gölgelerinde okunan derin üzüntüyü fark edince, kadının sadece bir anıya dayanarak yaşamakta olduğunu hemen anlayıveriyordu.

Kadın delikanlıya doğru eğildi, uzun uzun baktı. Sonra iri, gri gözleri delikanlının sol eline çevrildi, aynı anda da, yüksek çıkmadığı halde odayı sarsar gibi olan bir hıçkırıkla, "HİJO, MİO!"* diye bağırdı ve Llano Kid'i bağrına bastı.

Bir ay kadar sonra, Thacker'in yolladığı bir haber üzerine, Llano Kid, konsolosluğa geldi.

Tam bir genç İspanyol CABALLERO'suna** benziyordu Kid. Elbisesi ithal malıydı, kuyumcuların bu delikanlının üzerindeki mücevherlere döktükleri emek de hiç boşa gitmemişti doğrusu. Kendine pahalı cins tütünden bir cıgara sararken, parmağında, insana saygıdan da öte bir şeyler ilham eden, kocaman bir elmas parlıyordu.

"Ey, ne var ne yok, bakalım?" diye sordu Thacker.

"Hiç," dedi Kid, sakin bir tavırla. "Bugün ilk defa olarak bir iguana pirzolası yedim. Hani şu kocaman kertenkeleler var ya, ondan işte, ÇAKTIN MI? Ama yine de

* "Oğlum benim!" (*İsp.*)
** Soylu erkek (*İsp.*)

dana veya domuz pirzolasını tercih ederim doğrusu. Sen iguana etini sever misin, Thacker?"

"Hayır, ne iguana etini severim ne de herhangi başka bir sürüngenin etini," dedi Thacker.

Saat öğleden sonra üçtü; bir saat kadar sonra Thacker o mutluluk durumuna varmış bulunacaktı.

Kırmızı suratında çirkin bir ifadeyle, "Eh, şimdiye kadar keyfine baktığın yeter, evlat," dedi. "Bana dürüst davranmıyorsun. Dört haftadır müsrif oğul rolünü oynuyorsun, bu süre içinde de istediğin zaman dana pirzolasını altın kaplar içinde ayağına getirtebildin. Ey, Mr. Kid, sen orada istediğin gibi ye iç, ben burada bunca zamandır mısır koçanlarına yatayım, doğru mu bu şimdi? Ne oldu sana yahu? Evin oğlu olarak her yanı kolaçan etmedin mi Casa Blanca'da daha; gözüne kasaya benzer bir şey ilişmedi mi? Sakın görmediğinden söz etme bana. İhtiyar Urique'in paralarını nerede tuttuğunu bilmeyen yoktur. Hem de Amerikan doları olarak; başka para kabul etmez o. Ey, neler oldu bitti, bakalım? Bu sefer de, 'hiç' deme bana sakın."

Kid, parmağındaki elmasa hayran hayran bakarak, "A, tabii," dedi, "sürüyle para var orada. Gerçi kâğıt destelerinden pek anlamam, ama benim babalığın kasa dediği teneke kutudan bir seferinde 50.000 dolar kadar para çıkardığını kendi gözlerimle gördüm. Çok zaman önce sürüden kaçan küçük Francisco olduğuma inandığını göstermek için de ara sıra o teneke kutunun anahtarını bana veriyor."

Thacker öfkelenerek, "Ee... daha ne bekliyorsun?" diye sordu. "İstediğin anda fiyakanı bozabileceğimi aklından çıkarayım deme. İhtiyar Urique senin bir sahtekâr

olduğunu öğrense neler gelir başına acaba? Ah, sen bu memleketi bilemezsin, Mr. Teksaslı Kid. Bu memlekette insanlar yasaları kendileri yapar, kendileri uygularlar. Bu adamlar var ya, bu adamlar, seni ezilmiş bir kurbağa gibi yere yayarlar da meydanın her köşesinde elli değnek vururlar. Her bir değneği de sırtında kırmacasına. Ondan sonra da, bedeninden kalanı timsahlara atarlar yem diye."

Kid, oturduğu koltukta iyice aşağı doğru kayıp yerleşerek, "Ben de sana şunu söyleyeyim ki, ortak," dedi, "durum hiç değişmeden kalacak. Şimdi nasılsa, aynen öyle."

Thacker kadehinin dibiyle masasının üstüne vurarak, "Ne demek istiyorsun?" dedi.

"Senin planını uygulamaktan vazgeçtim," dedi Kid. "Bundan sonra da benimle konuşmak onuruna erdiğin vakit, Don Francisco Urique diye hitap et bana. O zaman sana cevap vereceğime emin olabilirsin. Albay Urique'in parasına el sürmeyeceğiz. Onun o teneke kasası, sana ve bana karşı, Laredo'daki First National City Bank'ın şifreli çelik kasası kadar güvenliklidir."

"Demek beni yüzüstü bırakıyorsun, öyle mi?" dedi konsolos.

"Tabii," dedi Kid şen bir tavırla. "Seni yüzüstü bırakıyorum. İşte o kadar. Şimdi de sana nedenini söyleyeyim. Albayın evine gittiğim ilk günün gecesi beni bir yatak odasına götürdüler. Öyle, yatak yerine döşemeye battaniye filan serilmiş değildi; karyolasıyla maryolasıyla, gerçek bir yatak odasıydı bu. Ben daha uykuya dalmamıştım, bir de baktım ki, benim analık üstümü örtüp yorganı sıkıştırıyor. 'Panchito' diyor bana, 'benim kayıp

yavrucuğum, Tanrı gönderdi seni bana. Tanrının adını ömrümün sonuna kadar şükranla anacağım.' İşte böyle, ya da buna benzer bir şeyler söyledi. Derken, bir iki damla yağmur da burnumun üstüne damlamaz mı! İşte bütün bunlara dayandım ben, Mr. Thacker. O günden beri de dayanıyorum. Bundan sonra da bu hiç değişmeyecek. Böyle söylüyorum diye, bundan hoşlandığımı aklına getirme. Öyle bir şey düşünüyorsan, aklına şaşarım senin. Benim kadınlarla fazla alışverişim olmadı hiç, kendi anamla bile konuştuğumu hatırlamıyorum, ama burada bir hanım var ki, onu sonuna kadar kandırmak zorundayız. Bir kez oğlunu kaybetmeye dayandı bu kadın; ne var ki, ikinci kez kaybetmeye dayanamaz. Ben aşağılık kurdun biriyim ve belki de beni bu yola Tanrı yerine şeytan sürüklemiştir, ama ne olursa olsun, sonuna kadar gideceğim bu yolda. Ha, bundan sonra adımı ağzına alacağın vakit, benim Don Francisco Urique olduğumu unutayım deme sakın."

"Senin kim olduğunu hemen, hemen bugün açıklayacağım, seni gidi; seni gidi katmerli sahtekâr seni," diye kekeledi Thacker.

Kid ayağa kalktı ve fazla şiddet göstermeksizin, çelik gibi pençesiyle Thacker'i gırtlağından tutup ağır ağır bir köşeye sürükledi. Sonra, sol koltuğunun altından sedef kabzalı 45'liğini çıkarıp tabancanın soğuk namlusunu konsolosun ağzına soktu.

"Bu memlekete gelişimin nedenini söylemiştim sana," dedi, o buz gibi gülümseyişiyle. "Eğer bu memleketi bırakır gidersem, bunun nedeni de sen olursun. Sakın unutayım deme bunu, ortak. Ey, söyle bakalım şimdi, neydi benim adım?"

"Şey... Don Francisco Urique," diye yutkundu Thacker.

Dışarıdan tekerlek sesleri, birisinin bağırması ve semiz atların sağrılarında şaklayan kırbaç duyuldu.

Kid, tabancasını yerine soktu ve kapıya doğru yürüdü. Sonra durdu, tekrar geri döndü, tir tir titreyen Thacker'in yanına gelerek, sol elinin tersini konsolosun burnuna doğru uzattı.

"Durumun hiç değişmemesi için," dedi, "bir neden daha var. Laredo'da vurduğum delikanlının sol elinde de bu resmin aynısından vardı bir tane."

Dışarıda, Don Santos'un Nuh nebiden kalma landonu takırdayarak gelip kapıya yanaştı. Deminden beri bas bas bağıran arabacı sesini kesti. Señora Urique, rüzgârda uçuşan kurdeleler ve dantellerle süslü, iç açıcı renklerle bezenmiş bol bir elbise içinde ve iri, yumuşak gözlerinde mutluluk okunarak, arabadan dışarıya uzandı.

Cıvıl cıvıl bir Kastilya şivesiyle, "İçeride misin yavrum?" diye seslendi.

"MADRE MİA, YO VENGO (geliyorum, anneciğim)," diye cevap verdi genç Don Francisco Urique.

GÖZLEME

(THE PIMIENTA PANCAKES)

FRIO IRMAĞI VADİSİNDE bir sığır sürüsünün başını çevirmekte olduğumuz sırada üzengime takılan kurumuş bir çalı demeti ayak bileğimi burkarak beni kampta bir hafta yatmak zorunda bıraktı.

Zoraki aylaklığımın üçüncü gününde sürüne sürüne kumanya arabasının yanına gittim ve orada, kamp aşçısı Judson Odom'ın makineli tüfeği andıran konuşmasının yaylım ateşi altında çaresiz, sırtüstü yere serildim. Jud doğuştan bir monologcuydu, ama kör talih yine o alışılagelmiş hatalarından birini işleyerek onu, zamanının çoğunu dinleyicilerden yoksun geçirmek zorunda kaldığı bir mesleğe koymuştu.

Dolayısıyla ben Jud için, onun o suskunluk çölünde konuşma susuzluğunu kana kana dindireceği bir vahaydım.

O sırada, "kumanya" sınıfına girmeyen bir şeyler yemek gibi hastalıklı bir özlemin etkisi altındaydı davranışlarım. Gözlerimin önüne "ilk aşk kadar derin ve ilk aşk kadar belalı" ana evi kilerinin hayali geldiğinden, dayanamayıp sordum:

"Jud, gözleme yapabilir misin sen?"

Jud, kabzasıyla bir antilop pirzolasını dövmeye hazırlandığı altıpatlarını bırakıp, bana biraz da tehdit edi-

ci gelen bir tavırla, zebella gibi tepeme dikildi. Soğuk, kuşkulu bir anlatım taşıyan açık mavi gözlerini bir çift tabanca namlusu gibi üzerime çevirince, tavrının düşmanca olduğuna iyice inandım.

Aşırı olmayan, safça bir öfkeyle, "Bana bak," dedi, "gerçek niyetin gözleme miydi bunu sorarken, yoksa benimle dalga mı geçmek istiyordun? Anlaşılan bizim oğlanlar sana benden söz etmişler, şu gözleme rezaletini anlatmışlar, değil mi?"

"Yo, Jud," dedim içtenlikle, "gerçekten de gözleme istiyorum ben. Hani şöyle tereyağıyla yapılmış kahverengi gözlemelerden bir kucak dolusu, New Orleans'ın turfanda tatlı elmalarından da bir sepet dolusu getirmek için neredeyse benim midilliyi eyerlemeyi aklımdan geçiriyordum. Gözlemeyle ilgili bir öykü mü vardı yoksa?"

Benim kendisiyle dalga malga geçmeye niyetim olmadığını anlar anlamaz hemen yumuşayıverdi Jud. Kumanya arabasından esrarengiz birtakım torbalar, teneke kutular çıkardı, dibinde uzun oturduğum fundanın gölgesine koydu. O bunları acele etmeden istif ederken, düğüm üstüne düğüm atılmış bağlarını çözerken, ben de seyrediyordum.

Jud, bir yandan çalışırken, "Yok," dedi, "öykü möykü yok. Sadece mantıksal bir açıklama var; benimle Miss Willella Learight arasına giren o Kanadalı pembe gözlü sümüklü hakkında bir açıklama. Sana anlatmamda bir sakınca yok.

"O sıralar koca Bili Toomey'nin yanında sığır çobanlığı ediyordum, San Miguel'de. Bir gün canım çekti, şöyle ağız tadıyla –ama katiyen vaktiyle böğürmüş, melemiş ya da boyunduruk altında inlemiş cinsinden olmayan–

bir konserve yiyeyim dedim. Benim midilliye atladığım gibi dörtnala, Nueces yolu üstündeki Pimienta kavşağında bulunan Emsley Telfair Amca'nın dükkânına doğru uçtum.

"Öğleden sonra üç sularında dizginleri bir meskit çalısının dalları üstüne atıp, son yirmi metreyi yürüyerek Emsley Amca'nın dükkânına girdim. Tezgâhın üstüne ata biner gibi oturup, Emsley Amca'ya, bütün dünyada meyve ürünü diye bir şey kalmayacağına ilişkin belirtiler bulunduğunu söyledim. O anda önüme bir torba dolusu bisküvi, uzun saplı bir kaşık ve açılmış armut, ananas, efendime söyleyeyim, erik konserveleri kondu; Emsley Amca da elinde bir satır, bir yandan habire başka konserve kutuları açıyordu. Kendimi arpa ambarına düşmüş aç tavuğa benzettim; keyfimden tezgâhın sağrılarını mahmuzlayıp, yarım metre boyundaki kaşıkla konservelere giriştiğim sırada gözüm pencereye ilişti. Pencere, Emsley Amca'nın dükkâna bitişik olan evinin avlusuna bakıyordu.

"Avluda bir kız duruyordu –hani şu üstüne başına zamazingolar takan ithal malı kızlardan–, bir yandan kendi kendine kroket toplarıyla oynaşıyor, bir yandan da benim konserve sanayisini nasıl desteklediğimi seyrederek eğleniyordu.

"Tezgâhtan aşağı usulcacık kayıp, küreğimi Emsley Amca'ya teslim ettim.

"'Benim yeğenimdir', dedi Emsley Amca; 'Miss Willella Learight, ta Filistin'den ziyarete geldi. Sizi tanıştırayım, ister misin?'

"Başlarını çevirip sıraya sokmaya çalıştığım düşüncelerim yabani atlar gibi kafamın içinde fır fır dolanırken,

'Kutsal Toprak' diye aklımdan geçirdim: 'Niye tanıştırmayasın? Filistin meleklerle dolu'. 'Şey, evet, Emsley Amca' dedim yüksek sesle, 'Miss Learight'la tanışmak dinsel görgümü artırmama yarayacaktır muhakkak.'

"Bunun üzerine Emsley Amca beni avluya çıkardı, birbirimizle tanıştırdı.

"Ben kadınların yanında hiç çekingenlik duymamışımdır. Bazı erkekleri de hiçbir zaman anlayamamışımdır; sabah kahvaltısından önce bir yabani atı alır eyere alıştırırlar, akşama tıraş olurlar da etrafta bir eksik etek gördüler mi ter içinde kalırlar, elleri ayakları dolaşır, dilleri tutulur. Sekiz dakikanın içerisinde Miss Willella ile, kırk yıllık amca çocukları gibi, tatlı tatlı kroket oynuyorduk. Bir ara küçük hanım, yediğim meyve konservelerinin sayısıyla ilgili bir taş attı bana, ben de, vakti zamanında meyve belasını ilk başlatanın Havva adında bir hanım olduğunu söyleyerek taşı gediğine oturttum; 'Filistin'de olmuştu bu, değil mi?' dedim, gayet rahatlıkla.

"İşte Miss Willella ile böylece samimiyet kurduk; zamanla bu samimiyet daha da ilerledi. Miss Willella sağlık nedeniyle, buranın iklimini beğendiği için duruyormuş Pimienta'da; halbuki kızın sağlığı yerinde olduğu gibi, Pimienta da Filistin'den besbeter sıcak bir yerdi. Bir süre, onu görmek için haftada bir Pimienta'ya indim; sonra düşündüm ki, sefer sayısını haftada ikiye çıkarırsam, Miss Willella'yı da iki misli görebilirdim.

"Bir hafta sefer sayısını üçe çıkardım; işte gözlemelerle pembe gözlü sümüklü oyuna o zaman girdi.

"Bir akşamüstü, ağzımda bütün bir şeftaliyle iki tane mürdüm eriği olduğu halde, Emsley Amca'ya Miss Willella'nın sağlığının yerinde olup olmadığını sordum.

"'Vallahi,' dedi Emsley Amca, 'Kanadalı Jackson Bird ile, şu koyun yetiştiricisiyle at gezintisine çıktı.'

"Şeftaliyle mürdüm eriklerinin çekirdeklerini yuttum; hemen tezgâhın üstünden yere atladım, dükkândan nasıl çıktığımı bilmiyorum. Ancak atımı bağladığım meskit çalısına toslayınca aklım başıma geldi.

"Benim doru atın kulağına eğildim, 'Bak,' dedim, 'yetiştiricinin koyunu Birdstone'lu Kanadalı Jack ile at gezintisine çıkmış. Anladın mı koca naili?'

"Şu benim doru var ya, kendine göre gözyaşı döktü billahi. Sığırlar arasında yetiştiği için, koyun dedin mi cinleri tepesine çıkardı.

"Geri dönüp, Emsley Amca'ya sordum: 'Koyun yetiştiricisi mi demiştin?'

"'Koyun yetiştiricisi dedik ya,' dedi tekrar Emsley Amca. 'Jackson Bird'den söz edildiğini duymuşsundur. Kuzey Kutbu'nun hemen dibinde sekiz parça otlağıyla en âlâ cinsinden dört bin baş Merinos koyunu var.'

"Dışarı çıkıp dükkânın gölgelik bir yerine oturdum, sırtımı Hint incirine dayayıp, şu Jackson adlı kuşu* düşünmeye başladım. Dalgın dalgın düşünürken, farkında olmadan bu yandan da çizmelerimin içine kum dolduruyormuşum.

"Koyun yetiştiricilerine düşmanca davranılmasından yana değildim ben o zamana kadar; Hatta bir gün, bir koyun yetiştiricisinin at sırtında Latince gramer okuduğunu gördüm de, yine ilişmedim adama! Koyuncular, çoğu sığırcıların sinirine dokunur, oysa beni hiç sinirlendirmezlerdi. Yani masada yemek yiyorlar, ufak pabuçlar

* Jackson Bird; burada soyadı olarak kullanılan "Bird" İngilizce "kuş" demektir. *-çev.*

giyiyorlar, efendime söyleyeyim, seninle birtakım konular konuşuyorlar diye kalkıp da sümüklü koyuncuların mostrasını bozacak, heriflerin ağzını burnunu dağıtacak değilsin tabii, değil mi ama? Ben hiç ilişmezdim onlara, bırakırdım geçsinler yanımdan; ha bir tavşan geçmiş, ha bir koyuncu. Hatta onlarla bir iki merhabalaşır, havadan sudan da konuşurdum, ama tabii, hiçbir zaman matara alıp verecek kadar da laubali olmadım kendileriyle. Sümüklü bir koyuncuya düşman olmaya bile değmez diye düşünürdüm, doğrusu. İşte ben onlara böyle gevşek davrandığım, canlarını almadığım için, bunlardan biri Miss Willella'yla at gezintisine çıkmaya kadar vardırmıştı işi!

"Güneşin durumuna göre bir saat kadar sonra tıngır mıngır döndüler, Emsley Amca'nın bahçe kapısı önünde durdular. Koyuncu beyefendi Miss Willella'nın attan inmesine yardım etti; bir süre dikilip, karşılıklı çıtkırıldım tavırlarla kelam ettiler. Sonra bu tüylü Jackson kanatlarını çırparak uçtu, eyerinin üstüne kondu ve çömleğe benzeyen şapkasını çıkarıp selam verdikten sonra koyunlarının yanına doğru atını sürdü. Bu arada ben de çizmemin içindeki kumları boşaltıp kendimi yabani Hint incirinin dikenlerinden kurtarmıştım; bizim kuş, Pimienta'dan daha yarım mil bile uzaklaşmadan, midillimin üstünde, onun yanında boy gösterdim.

"Koyuncunun pembe gözlü olduğunu söylemiştim ya sana, pembe filan değildi; herifin görme tertibatı griydi de, kirpikleri pembe, saçları açık sarıydı, işte o yüzden gözleri pembeymiş gibi geliyordu insana. Bu koyuncu –aslında kuzu kadar bir şeydi– ufak tefek bir adam olup, boynuna sarı ipekli bir eşarp takmış, ayaklarına da çapraz ilmikli botlar giymişti.

"'İyi akşamlar,' dedim kendisine; 'şu anda, atıcılıktaki mahareti dolayısıyla kendisine Zımbacı Judson adı verilen bir atlıyla beraber bulunuyorsunuz. Ben bir yabancıyla karşılaştığım zaman hep tabanca çekmeden önce tanıtırım kendimi, zira hortlaklarla el sıkışmaktan hoşlanmam.'

"'Ah,' dedi herif, aynen böyle – 'Ah, sizinle tanıştığıma çok memnun oldum, Mr. Judson. Ben Jackson Bird'üm. Çamurlu Katır Çiftliğinden.'

"Tam o sırada gözlerimin biri, tepeden aşağı doğru ağzında bir kertenkeleyle süzülmekte olan bir çaylağa, öbür gözüm de, bir karaağaç dalına tünemiş bir atmacaya ilişti. Sırf ona gösteriş olsun diye, 45'liğimle arka arkaya iki el ateş ettim. 'Üçünden ikisini hakladım,' dedim. 'Nereye gidersem gideyim, nedense kuşları görünce tepem atıyor.'

"Koyuncu fazla pohpohlamadan, 'Güzel atıştı,' dedi. 'Peki ama üçüncü atışınız ara sıra karavana olmaz mı sizin? Geçen haftaki o güzel yağmur taze yoncalara çok iyi gelecektir, değil mi, Mr. Judson?'

"Atımı onun sütçü beygirine yanaştırarak, 'Ufaklık,' dedim, 'anan baban belki de aşırı sevgileri yüzünden Jackson adını sana layık görmüş olabilirler, ama senin ola ola bir ufaklık olduğuna hiç şüphe yok – şimdi yağmuru, rüzgârı, yeli bir yana bırakalım da, papağanların dağarcığında bulunmayan şeylerden konuşalım seninle. Senin Pimienta'da genç hanımları at gezintisine çıkarma alışkanlığı edinmeni doğrusu hiç beğenmedim. Bundan çok daha hafif kabahatler yüzünden kızartma yapılan kuşlar bilirim ben,' dedim. 'Miss Willella'nın, kuş cinsinin Jackson'lar familyasından birinin koyun

yününden yapacağı yuvaya girmeye hiç niyeti yok. Şimdi bu işi burada bırakacak mısın, yoksa zımbacılığı ele alayım mı?'

"Jackson kuşu önce pancar gibi kızarıp sonra güldü.

"'Vallahi, Mr. Judson,' dedi, 'tamamıyla yanlış düşünüyorsunuz. Miss Learight'a birkaç sefer uğradım, ama hiç de sizin aklınızdan geçirdiğiniz amaçla değil. Benim amacım tamamıyla midesel idi.'

"Hemen silahıma davrandım. 'Miss Learight'i küçük düşürücü laf eden çakalın ben...'

'Durun bir dakika da açıklayayım,' dedi kuş. 'Karı marı benim neme gerek canım? Benim çiftliği bir görseniz siz! Yemeğimi kendim pişirir, öteberimi kendim dikerim. Koyun yetiştiriciliği mesleğinde biricik zevkim yemektir benim. Mr. Judson, siz hiç Miss Learight'ın yaptığı gözlemelerden tattınız mı?'

"'Ben mi?' dedim. 'Yoo. Hiç kimse bana onda mutfak numaraları da bulunduğundan söz etmemişti.'

"'Ah, bal gibidir onun yaptığı gözlemeler; altın sarısıdır, insana parmaklarını da beraber yedirir. Şu gözlemelerin tarifini ele geçirmek için hayatımın iki yılını seve seve verirdim. İşte Miss Learight'ı görmeye gidişimin nedeni bundan ibaretti,' dedi Jackson kuşu; 'ama tarifi bir türlü alamadım kendisinden. Bu onların yetmiş yıldan beri sakladıkları bir aile sırrı imiş. Bir kuşaktan bir kuşağa aktarırlarmış bu sırrı, ama yabancılara katiyen vermezlermiş. Şu tarifi bir ele geçirsem, o gözlemeleri kendi çiftliğimde bir yapabilsem, dünyanın en mutlu insanı olurdum,' dedi kuş.

"'Gözlemeler yerine gözlemeleri yapanın peşinde olmadığına emin misin?' dedim ona.

"'Tabii,' dedi Jackson. 'Miss Learight fevkalade bir hanım kız, ama sizi temin ederim ki, midesel...' ama elimin tabancama gittiğini görünce hemen lafı değiştirdi... 'Onun yaptığı gözlemelerin tarifini elde etmekten öte bir niyetim yok,' diye bağladı cümlesini.

"Fazla haksızlık etmiş olmamak için, 'Sen aslında o kadar da kötü bir adam değilsin,' dedim ona. 'Hani, senin koyunları yetim bırakmayı düşünmüyor değildim, ama bu seferlik salıyorum seni. Yalnız gözlemelerden başka bir şey düşüneyim demeyesin sakın bak, yoksa çiftliğinde millet ağıt okur, ama sen bu ağıtı işitemezsin.'

"'Samimiyetime sizi inandırmak için,' dedi koyuncu, 'bana yardım etmenizi rica edeceğim sizden. Miss Learight'la yakın arkadaş olduğunuzdan belki benden esirgediği lütfu size gösterir. Eğer bana gözlemenin tarifini alabilirseniz, size söz veriyorum, bir daha Miss Learight'a asla uğramayacağım.'

"'Bak bu dürüstçe işte,' deyip, Jackson kuşuyla el sıkıştım. 'Elimden gelirse tarifi alacağım sana, hem de seve seve.' Bunun üzerine o atının başını Çamurlu Katır Çiftliğine, ben de atımın başını Bili Toomey'in çiftliğine çevirdim.

"Ancak beş gün sonra bir fırsatını bulup tekrar Pimienta'ya inebildim. Emsley Amca'nın orada Miss Willella ile çok güzel bir akşam geçirdik. O biraz şarkı söyledi, piyanoyu opera parçalarıyla epeyce yorgun düşürdü. Ben de ona çıngıraklı yılan taklitleri yaptım, Snaky McFee'nin bulduğu yeni sığır yüzme yöntemini anlattım, bir seferinde St. Louis'e yaptığım yolculuğu hikâye ettim. Birbirimizden çok hoşlanıyorduk. 'Eh,' diye düşünüyordum ben, 'Jackson'un da ayağını kestik

mi yaşadık.' Gözleme tarifi konusunda bana verdiği sözü hatırladım ve tarifi Miss Willella'dan ne yapıp edip alabileceğimi düşündüm. Tarifi alıp Jackson kuşuna verecek, ondan sonra da bir daha onu oralarda görürsem, Çamurlu Katır Çiftliğinden Temiz Eşekler Cennetine yollayacaktım.

"Bunun üzerine saat on sularında, en etkileyici gülümseyişimi takınıp Miss Willella'ya yanaşarak dedim ki: 'Doğrusu, yeşil otlar üzerinde kırmızı bir boğa görmekten daha çok hoşuma giden bir şey varsa, o da, ballı melasla yapılmış sıcacık bir gözlemedir.'

"Miss Willella taburesinin üstünde şöyle bir irkildi ve bana tuhaf tuhaf bakmaya başladı.

"'Evet,' dedi, 'çok nefistir gözleme. Şey, St. Louis'deki sokağın adı neydi demiştiniz, hani şapkanızı kaybettiğiniz sokağın adı?'

"Ben, ailenin gözleme sırrını ele geçirmeyi bir kez kafama koyduğumu ve öyle araya laf karıştırarak bu işten vazgeçirilecek cinsten olmadığımı anlatmak için ona şöyle bir göz kırparak, 'Gözleme Sokağı idi,' dedim. 'Hadi, hadi, Miss Willella, uzun etmeyin de nasıl yaptığınızı anlatın şu gözlemeyi. Kafamın içinde araba tekerleği kadar kocaman gözlemeler dönüyor vallahi. Hadi başlayın anlatmaya –şu kadar un, sekiz düzine yumurta, falan filan. İçine giren maddelerin listesi nasıldı, bakayım?'

"Miss Willella, 'Bir dakika affınızı dileyeceğim,' dedi ve bana tuhaf bir biçimde yan yana bakarak, taburesinden usulcacık kaydı. Tabureden iner inmez hemen eşkin gidişle öbür odaya attı kendini, bir an sonra da elinde bir kova su, kolları sıvalı vaziyette Emsley Amca geldi. Masanın çevresinde dolanıp bardak ararken, baktım, cebi-

ne de bir 45'lik sokmuş. 'Vay anasını be!' diye aklımdan geçirdim. 'Şu aileye bak sen; yemek tariflerini bile ateşli silahlarla koruyorlar. Aralarında kan davası olan aileler bile bu kadar ciddiye almazlar işi be.'

"Emsley Amca bana bir bardak su vererek, 'İç bakayım şunu dibine kadar,' dedi. 'Bugün fazla at sürdün, fazla yoruldun, Jud. Hadi bakayım, şimdi başka bir şey düşünmeye çalış.'

"'O gözlemelerin nasıl yapıldığını sen biliyor musun, Emsley Amca?'

"'Vallahi bu gözlemelerin anatomisini bazıları benden daha iyi bilir, ama,' dedi Emsley Amca, 'zannederim bir parça alçı alıyorsun, biraz hamur, biraz kabartma tozu, biraz da mısır unu, sonra bunları yumurta ve kremayla bildiğin gibi karıştırıyorsun işte. Koca Bili bu bahar da sığır yollayacak mı Kansas City'ye, Jud?'

"O gece gözleme tarifi olarak elde edebildiğim bütün bilgi bundan ibaret kaldı. Jackson kuşunun neden bu işin o kadar zor olduğunu söylediğini anlamıştım. Onun için de daha fazla üstelemeden, Emsley Amca ile sığırlardan, fırtınalardan söz ettim. Derken Miss Willella gelip iyi geceler diledi, ben de atıma atlayıp dörtnala çiftliğin yolunu tuttum.

"Bir hafta kadar sonra Pimienta'ya gelirken, Jackson kuşunun Pimienta'dan ayrılmakta olduğunu gördüm, yolda karşılaşınca durduk, bir iki laf ettik havadan sudan.

"'Şu gözlemelerin tarifini alabildin mi bari?' dedim ona.

"'Hayır, alamadım,' diye cevap verdi. 'Alabileceğim de çok kuşkulu. Siz hiç denemediniz mi?'

"'Denedim ya,' dedim, 'ama fındık kadar bir delikten tilki çıkarmak bundan daha kolay iştir. Ağızlarını o kadar sıkı tutmalarına bakılırsa, şu gözlemenin tarifi devlet sırrından daha müthiş bir şey olmalı.'

"Jackson kuşu, 'Ben bu işten vazgeçmeye dünden razıyım,' dedi. Sesinde öyle üzüntülü bir ifade vardı ki, adamın haline bayağı acıdım. 'Ama şu gözlemelerin nasıl yapıldığını öğrenip, onları kendi çiftliğimde de yemeyi o kadar istiyordum ki,' diye devam etti. 'Geceleri gözüme uyku girmiyor, hep bu gözlemelerin lezzetini düşünüyorum.'

"'Sen çalışmaya devam et,' dedim ona, 'ben de beri yandan çalışmaya devam edeceğim. Çok sürmez, ikimizden biri kemendini boynuzlarına geçiriverir şu gözleme tarifinin. Eh, şimdilik hoşça kal bakalım, koca oğlan.'

"Anlıyorsun ya, artık onunla aramızda hiçbir düşmanlık kalmamıştı. Onun Miss Willella'nın peşinde olmadığını anladıktan sonra, artık bu pembe gözlüden daha katlanılır düşünceler edinmiştim. Onun iştahını doyurabilmek için gözleme tarifini Miss Willella'dan almayı kafama koymuştum. Ne var ki, ne zaman ağzımdan 'gözleme' lafı çıkacak olsa, nedense kızcağız benden uzaklaşıyor, gözleri bir tuhaf bakmaya başlıyor, ürkekleşiyor ve konuyu değiştirmeye çalışıyordu. Eğer üstüne fazlaca düşecek olursam, bu sefer de hemen sıvışıveriyor, biraz sonra da elinde su kovası, cebinde havan topuyla Emsley Amca damlıyordu.

"Bir gün, Zehirlenmiş Köpek Çayırındaki yabani çiçek kümeleri arasından kesip aldığım bir demet mavi mine çiçeğiyle, dörtnala dükkâna indim. Emsley Amca, tek gözünü kapatarak, çiçeklere şöyle bir baktı ve:

"'Haberin yok mu senin?' dedi.

"'Sığır fiyatları mı yükseldi?' diye sordum.

"'Willella'yla Jackson Bird dün Filistin'de evlenmişler,' dedi Emsley. 'Daha bu sabah mektup aldım.'

"Çiçekleri bir peksimet fıçısının üstüne bıraktım; havadis kulağımdan girdi, boğazımdan geçti, sol omzumdan sol yanıma ve oradan ta ayaklarıma kadar indi.

"'Şunu lütfen bir daha tekrarlar mısın, Emsley Amca?' dedim. 'Belki sen sadece canlı sığır fiyatının dört dolar seksen sent olduğunu filan söylemişsindir de, benim kulaklarıma bir şey olduğu için iyi işitmemişimdir.'

"'Dün evlenmişler,' dedi Emsley Amca, 'sonra da halayına Niyagara Şelalesi'ne gitmişler. Şimdiye kadar neden gözünü açıp da belirtilerine dikkat etmedin? Böyle olacağı besbelliydi. Jackson Bird daha onu ilk sefer atlı gezintiye çıkardığı günden beri Willella'ya kur yapıp duruyordu.'

"Ağzımdan bir çeşit ciyaklama gibi çıkan bir sesle, 'Öyleyse,' dedim, 'herifin bana yutturduğu şu gözleme dalaveresi ne oluyor? Söylesene bunu sen bana.'

"Ağzımdan 'gözleme' lafı çıkar çıkmaz Emsley Amca şöyle bir irkilip, geri çekildi.

"'Birisi bana şu gözleme işinde bir oyun etti, ama,' dedim, 'nasıl olsa öğrenirim. Senin de bildiğine eminim. Konuş bakalım,' dedim, 'yoksa buracıkta seni gözleme hamuru gibi yoğururum.'

"Tezgâhın üzerinden atlayıp, Emsley Amca'nın ardından seğirttim. Tabancasına el atmıştı, ama tabanca çekmecede olduğundan, üç dört santim farkla kaçırdı. Onu gömleğinin yakasından yakaladığım gibi köşeye dayadım.

"'Ya gözlemeyi anlatırsın ya da seni gözleme yaparım,' dedim. 'Miss Willella gözleme yapar mı?'

"Emsley Amca yatıştırıcı bir sesle, 'Ne Willella ömründe gözleme yapmıştır ne de ben ömrümde gözleme görmüşümdür,' dedi. 'Sakin ol bakayım, Jud, sakin ol. Yine heyecanlandın, başındaki o yara senin kafanı bozuyor. Gözlemeleri düşünmemeye çalış.'

"'Emsley Amca,' dedim, 'başımdan hiç yaralanmış değilim, ama şimdi sapasağlam olan aklımı kaçırmak üzereyim. Jackson kuşu bana Miss Willella'ya uğramaktaki biricik amacının, onun gözlemeleri nasıl yaptığını öğrenmek olduğunu söyledi ve de benden bu gözlemenin tarifini öğrenmem için yardım istedi. Ben de yardım ettim herife, ama sonucunu görüyorsun işte. Yoksa pembe gözlü sümüklü bana yaman bir oyun mu oynadı, nedir?'

"'Gömleğimin yakasını az gevşet hele de anlatayım,' dedi Emsley Amca, 'Evet, anlaşıldığına göre Jackson Bird sana esaslı bir oyun oynamış. Willella'yla atlı gezintiye çıktıklarının ertesi günü tekrar gelip, seni kollamamızı, ne zaman gözlemeden söz edecek olursan, gözümüzü açmamızı söyledi. Dediğine göre bir vakitler bir kamp yerinde gözleme pişirilirken, oradakilerden biri tavayla başını yarmış senin. Jackson dedi ki, ne zaman fazlaca heyecanlanacak olursan, başındaki o yara acımaya başlarmış, sen de o zaman deli gibi olurmuşsun, habire gözlemelerden bahsedip saçmalarmışsın. Bize, gözlemelerden söz etmeye başladığın zaman hemen lafı değiştirip seni avutmamızı, öyle yaparsak tehlikeli olmayacağını söyledi. O yüzden Willella'yla benim, seninle baş edinceye kadar neler çektiğimizi bir biz biliriz, bir de Allah bilir. Bak sen hele şu işe, bak sen hele,' dedi Emsley

Amca, 'şu Jackson Bird de, az rastlanır sümüklülerdenmiş hani.'"

Jud hikâyesini anlattığı sürece, bir yandan da ağır ağır, ama becerikli ellerle, torbaların, teneke kutuların içindekilerini belirli ölçülerde karıştırıp yoğurmaktaydı. Öykünün bitimine yakın, yapmakta olduğu şeyi de bitmiş olarak önüme koydu: Teneke bir tabak içinde bir çift nefis kokulu, nar gibi kızarmış, yağlı ballı gözleme. Gizli bir köşeden koca bir parça nefis tereyağıyla bir şişe de şurup çıkarmaz mı...

"Ne kadar zaman önce oldu bu işler?" diye sordum.

"Üç yıl oluyor," dedi Jud. "Şimdi Çamurlu Katır Çiftliğinde yaşıyorlar. Ama o zamandan beri ikisini de görmedim. Dediklerine göre, Jackson kuşu beni gözleme masalıyla uyuturken bir yandan da çiftliği sallanır iskemleler, pencere perdeleriyle donatır, ev düzermiş. Ih, bir süre sonra unuttum gitti olanları. Ama çocukların dilinden kurtulamadım bir türlü."

"Şimdi bu gözlemeleri de şu ünlü tarife göre mi yaptın?" diye sordum.

"Ortada tarif marif yoktu diye söylemedik mi sana?" dedi, Jud. "Çocuklar ille de gözleme diye öyle bir tuttırdular ki, artık gözleri gözlemeden başka şey görmez oldu, ben de bu tarifi gazetenin birinden kestim. Nasıl lezzeti bari?"

"Enfes," dedim. "Niye sen de almıyorsun bir parça, Jud?"

İniltiyi andıran bir ses duyduğuma eminim.

"Ben mi?" dedi Jud. "Ben gözlemeye ağzımı sürmem."

Kalpler ve Haçlar
(HEARTS AND CROSSES)

BALDY WOODS elini şişeye uzattı ve aldı. Baldy ne zaman bir şeye gözünü dikse; ama bunu bırakalım şimdi; anlatacağımız öykü Baldy'nin öyküsü değil. Baldy, birinci ve ikinci kadehinden bir parmak fazla olmak üzere üçüncü kadehini doldurdu. Baldy o sırada akıl veriyordu, verdiği akıl da aldığı ücrete değerdi doğrusu.

"Ben senin yerinde olsam, krallığımı ilan ederdim," dedi Baldy ve bunu öylesine kesin bir biçimde söyledi ki, tabancasının kılıfı gıcır gıcır gıcırdadı, mahmuzları birbirine çarpıp şakırdadı.

Webb Yeager, düz kenarlı Stetson'unu* ensesine yıkıp, zaten karmakarışık duran saman rengi saçlarını avuçlayarak daha beter dağıttı. Berberlik zanaatının yardımından o anda uzak bulunduğu için, yardım konusunda dağarcığı daha zengin olan Baldy'ye uyarak, o da elini içki şişesine attı.

Webb, bütün dertlerini özetleyerek, "İnsan bir kraliçeyle evlendi mi, bu evlilik onun kişiliğini bir konçina derekesine düşürmemeli," dedi.

Susuzluğunu hâlâ gidememiş olan sempatik Baldy, oyun kâğıtlarının saymaca değeriyle ilgili samimi bir

* Geniş kenarlı, kovboyşapkası. *-çev.*

kaygı içinde, "Kuşkusuz," dedi. "Şimdi sen bir kralsın; hakkındır bu senin. Ben senin yerinde olsam, durumun yeniden gözden geçirilmesini isterdim. Her bakımdan hakkın yenmiş senin. Sen nesin şimdi, biliyor musun?"

Webb donuk mavi gözlerinde bir umut ışığı parlayarak, "Neymişim?" dedi.

"Bir prens konsort'sun* sen."

"Ağır ol bakalım," dedi Webb, "şimdiye kadar hiç sövmedim ben sana."

"Yok canım, oyun kâğıtlarından birinin adıdır bu," diye açıkladı Baldy. "Yalnız bu kâğıtla el tutulmaz. Bak Webb, Avrupa'da bazı hayvanlara vurdukları bir damgadır bu. Örneğin ben, ya da şu Alamanyalı düklerden biri kral ailesinden bir kız aldı diyelim. Karımız ileride kraliçe olsun. Şimdi biz kral mı olduk sayılır? Bir milyon yıl beklesek yine de kral olamayız. Taç giyme töreninde, en önemli kişiyle en önemsiz kişi arasında bir yer verirler bize. Bütün rolümüz fotoğraflarda gözükmek, bir de, veliaht dünyaya geldi mi onun sorumluluklarını yüklenmektir. Doğrusu hiç de dürüstlük değil bu bize yapılan. Evet, arkadaşım; sen bir prens konsort'sun Webb. Senin yerinde olsam ya işi yavaşlatmayla protesto eder ya da istifamı basardım. Yok, işi kökünden halledip hakkımı arayacak olursam, krallığımı ilan ederdim."

Baldy, bir krallık başdanışmanı edasıyla kadehini boşalttı.

Webb, ciddi bir tavırla, "Baldy," dedi, "seninle aynı sığır çiftliğinde yıllarca yan yana sığır güttük. Ta çocukluğumuzdan beri aynı yaylalarda koştuk, aynı yol-

* Hükümdar bir kraliçenin kocası. –*çev.*

larda at sürdük. Ailemle ilgili meseleleri senden başka kimseye açmam. Ben Santa McAllister'le evlendiğimde, sen Nopalito Çiftliğinde atlı posta idin, ben de aynı çiftlikte ustabaşıydım; ya şimdi neyim? Darağacına ilmik bile değilim."

Baldy, sesinde baştan çıkarıcı bir tatlılıkla, "İhtiyar McAllister Batı Teksas'ın sığır kralı iken," dedi, "senin de ensen epey kalındı hani. Çiftlikte sözün en aşağı onunki kadar geçiyordu."

"Öyleydi," dedi Webb, "İhtiyar Mc, benim kancayı Santa'ya takmaya uğraştığımı fark edene kadar. Ondan sonra beni çiftlik evinden ne kadar uzaklaştırmak mümkünse yaylada, o kadar uzaklaştırdı. İhtiyar ölünce de Santa'ya 'Sığır kraliçesi' demeye başladılar. Bense sadece sığırların patronuyum, hepsi o kadar. Bütün ticari işleri Santa çevirir; paranın yönetimi onun elinde; ona sormadan bir tosun bile satamam ben. Santa kraliçedir; bendeniz de 'Mr. Hiç...'"

Krallık yanlısı Baldy Woods, "Senin yerinde olsam," diye tekrarladı, "krallığımı ilan ederdim, insan bir kraliçeyle evlendi mi, otlaktan ta mezbahaya kadar –ister canlısı, ister sucuğu, ister konservesi– sığırlar üzerinde onunla eşit haklara sahip olmalıdır. Nopalito'da sözünün geçmeyişini bizim milletin çoğunluğu tuhaf karşılıyor, Webb. Bayan Yeager'i kınıyor filan değilim hani –buradan tut, dünyanın öte ucuna kadar ondan hanımefendisi yoktur– amma velakin erkek dediğin de kendi evinde sözünü geçirmelidir."

Yeager'in pırıl pırıl, yağız çehresi uzadıkça uzadı, yaralı bir erkeğin melankolik ifadesini aldı. Karmakarışık sarı saçları, hilesiz mavi gözleri ve yüzündeki bu ifadey-

le, kendinden küçük, ama daha güçlü bir çocuk tarafından elinden elebaşılığı alınmış bir okul çocuğuna benzetilebilirdi. Ne var ki, güçlü kuvvetli bedeni, bir metre seksen beş santimlik boyu ve beline asılı tabancaları, insanı böyle bir karşılaştırmayı yapmaktan alıkoyuyordu.

"Neydi bakayım, demincek o dediğin, Baldy?" dedi. "Ne konseriydi demiştin?"

"Konsort," diye düzeltti Baldy. "Bir prens konsort. Büyük ele amanke, ama hiçbir işe yaramayan kartlara verilen addır. Sen de işte, floş ruvayyala amanke bir elde eksik olan, aynı renkten bir oğlansın."

Webb Yeager içini çekti ve Winchester'inin kılıfını yerden kaldırdı.

"Çiftliğe dönüyorum bugün," dedi isteksiz isteksiz. "San Antonio'ya götürülecek bir sığır sürüsünü sabahleyin yola çıkarmam gerekiyor."

"Öyleyse, Dry Lake'e kadar beraber gideceğiz," dedi Baldy Woods. "İki yaşındaki öküzleri kesmek için sığırları topluyoruz; San Marcos'da kurduk kampı."

İki companero,* o sabah birkaç kadeh atmak için bir araya geldikleri, tren yolu üzerindeki küçük köyden, atlarına atlayıp uzaklaştılar.

Yollarının ayrıldığı Dry Lake'e gelince, birer ayrılık cıgarası tellendirmek için dizginleri çektiler. Kilometrelerce hiç konuşmadan at sürmüşlerdi. Bütün yol boyunca yere bir halı gibi serili gür otlar üzerinde atlarının toynaklarının çıkardığı yumuşak sesle, tahta üzengilere çarpan kurumuş çalılıkların çıkardığı tıkırtıdan başka hiçbir ses duyulmamıştı. Ne var ki, Teksas'ta, konuşma-

* Arkadaş (*Isp.*)

lar arasında bağlantılara pek sık rastlanmaz. Konuşmalarınızın iki paragrafı arasına, konunuza hiç zarar vermeksizin, iki kilometrelik bir yolculuk, bir yemek ve bir cinayet sıkıştırabilirsiniz.

Bundan ötürü, Webb, on altı kilometre beride başlamış olan konuşmayı özür mözür dilemeden bir ekleme ile tazelemekte hiçbir sakınca görmedi.

"Sen de hatırlarsın ki, Baldy, bir zamanlar Santa da o kadar bağımsız değildi. İhtiyar McAllister'in bizi birbirimizden uzak tuttuğu günleri, sonra Santa'nın beni görmek istediği zamanlar nasıl işaretle haber yolladığını hatırlar mısın? Çiftliğe bir kurşun çalımı kadar yaklaştığım takdirde beni kalbura çevireceğine yemin etmişti İhtiyar Mac. Santa'nın yolladığı işareti hatırlar mısın Baldy, hani, içinde haç bulunan bir yürek işareti?"

Baldy bir sarhoş sululuğuyla, "Ben mi?" diye uludu. "Seni gidi şeker hırsızı kart çakal, seni! Hiç hatırlamaz olur muyum be? Hay utanmaz, koca boynuzlu kart kumru, hay; o hiyerogliflerden kamptaki bütün çocukların haberi vardı. 'Kursak ile çapraz kemikler' adını vermiştik biz o işaretlere. Çoğunlukla çiftlikten gelen yük arabasının üzerinde görürdük onları. Un çuvallarının üzerine mangal kömürüyle, gazetelere de kurşun kalemle konulmuş olurdu işaret. Bir seferinde de, İhtiyar McAllister'in çiftlikten bizim kampa yolladığı yeni aşçının sırtına tebeşirle çizili görmüştüm – görmediysem kör olayım."

Webb sükûnetle, "Santa'nın babası," diye açıkladı, "bana bir kelime bile mektup yazmayacağına, kimseyle ağızdan haber yollamayacağına dair söz almıştı ondan. Yürek ile haç işareti Santa'nın bulduğu, şişi de kebabı da

yakmayan bir hileydi. Beni görmeden edemeyeceği zamanlar ne yapar eder, bir yolunu bulur, benim mutlaka göreceğimi bildiği bir şeyin üzerine bu işareti yapardı. Ben de daha işareti gördüğüm anda, atıma atladığım gibi kuş olur uçardım Santa'ya. Onunla şu küçük at ahırının arkasındaki fundalıkta buluşurduk."

"Biz biliyorduk," diye şakıdı Baldy; "ama kimseye söylemiyorduk sırrını. Hepimiz senden yanaydık. Çiftliğin en hızlı koşan atını niye kamptan hiç eksik etmediğini hep biliyorduk. 'Kursak ile çapraz kemikler'i görünce de, 'hah,' diyorduk, 'bu gece kocamış Pinto ot yerine kilometreleri yutacak.' Scurry'yi hatırlar mısın, hani İhtiyar Mac'ın yaylaya sürdüğü, bizim yanımızda çalışan okumuş oğlanı? Şu mürekkep yalamış olanı, canım! Hah işte, o Scurry çiftlikte herhangi bir şeyin üstünde ne zaman 'sevgiline koş' işaretini görse, elini şöyle bir sallar ve 'Dostumuz Lee Andrews bu gece yine sırat köprüsünden geçecek,' derdi."

Webb, "Santa bana işareti son defa yolladığında hastaydı," dedi. "Kampa gelir gelmez işareti görmüştüm; o gece Pinto'yu tam elli kilometre dörtnala sürdüm. Santa'yı fundalıkta bulamadım. Eve gittim; İhtiyar McAllister beni kapıda karşıladı. 'Ölümünü aramaya mı geldin buraya?' dedi. 'Bu seferlik seni bağışlayacağım. Seni çağırtmak için az önce bir Meksikalıyı yola çıkarmıştım. Santa seni istiyor. Odasına gir de onu gör. Sonra da dışarı gel, beni gör.'

"Santa yatakta yatıyordu, fena hastalanmıştı. Ama bana gülümsemeye çalıştı, ellerimiz birbirine kenetlendi. Yatağın kenarına öylece oturdum: deri pantolonumla, mahmuzlarımla, çamur içinde. Santa, 'Saatlerden beri

otlakta at koşturduğunu duyuyordum, Webb,' dedi. 'Geleceğinden emindim. İşareti gördün mü?' diye fısıldadı. 'Kampa varır varmaz,' dedim. Santa, 'Patatesle soğan çuvallarına yapılmıştı işaret,' dedi. 'Hiçbir zaman birbirinden ayrılmaz onlar.' Sonra hafif bir sesle ekledi: 'Hayatta her an birlikte.' Bunun üzerine ben de, 'Birlikte iyi gidiyor,' dedim, 'hele yahnide olunca.' Santa, 'Yüreklerle haçları demek istiyorum ben,' dedi, 'bizim işaretimizi – sevmek ve acıya katlanmak– bunu ifade ediyor onlar.'

"İhtiyar Doktor Musgrove da oradaydı, bir yandan viskisini çekiyor, bir yandan da palmiye yaprağından yelpazesini sallayarak serinliyordu. Derken, Santa yavaş yavaş uykuya vardı. Doktor, Santa'nın alnını yoklayıp, bana, 'Sen hiç de fena bir ateş düşürücü değilmişsin,' dedi 'Ama şimdi savuşuversen iyi edersin, zira koyduğum tanı senin sık sık kullanılmaması gereken bir ilaç olduğun merkezinde. Küçük hanım uyandığı zaman iyileşmiş olacak.'

"İhtiyar McAllister'i dışarıda gördüm, 'Santa uyuyor,' dedim. 'Eh, artık senin şu kalbura çevirme işine başlayabilirsin. Hiç telaşlanmadan gör işini, zira tabancamı kemeriyle birlikte eyer boynuzuna* astım.'

"İhtiyar Mac güldü, bana dedi ki: 'Batı Teksas'ın en iyi ustabaşına kurşun sıkmak bana akıl kârı görünmüyor. Senden daha iyisini bulabileceğimi sanmıyorum. Seni kalbura çevirmeye beni iten şey, seni bir damat olarak düşünememek, Webb. Seni ailenin bir üyesi gibi düşünemiyorum. Ama, eğer çiftlik evinin yakınına so-

* Kovboy eyerlerinde, kementle yakalanan sığırların zapt edilmesi için kemendin ucunu dolamaya yarayan, eyerin ön kaşındaki boynuz biçimi çıkıntı. –*çev.*

kulmazsan, seni Nopalito'da kullanabilirim. Yukarı çık, bir karyolaya uzan da uyuduktan sonra seninle yeniden konuşalım bu konuyu.'"

Baldy Woods şapkasını düzeltti, eyer boynuzuna takılı bacağını çekti. Webb, dizginleri kastı, bunun üzerine atı fırlamak isteğiyle yerinde yaylandı. İki erkek, Batı göreneklerine uygun bir biçimde el sıkıştılar.

Webb, "Adios, Baldy," dedi. "Seni gördüğüme, iki çift lakırdı edebildiğimize sevindim."

Süvariler, havalanan bir bıldırcın sürüsünün çıkardığı gürültüyü andıran bir sesle, pusulanın iki ayrı yönüne doğru at kopardılar.

Baldy, yüz metre kadar ileride ve yolu üstündeki bir tepeciğin doruğunda dizginlere asılarak bir nara attı. Atının üstünde kaykıldı; eğer yerdeyken böyle kaykılsaydı toprağı öperdi, oysa eyerin üstündeyken o bir denge kralıydı. At sırtındayken viski miski ona vız gelirdi; ağırlık merkeziymiş, yer çekimiymiş, böyle fizik yasalarıyla da eğlenirdi.

Webb sinyali alınca eyerinin üstünde geri döndü. Baldy'nin tiz, baştan çıkarıcı sesi duyuldu: "Senin yerinde olsam krallığımı ilan ederdim!"

Ertesi sabah saat sekizde, Bud Turner, Nopalito çiftlik evinin önünde atından yuvarlanırcasına indi ve mahmuzlarını şangırdata şangırdata, beceriksiz adımlarla verandaya doğru yürüdü. Bud, o sabah San Antonio'ya gitmek üzere yola çıkarılacak sığır sürülerinin toplanması işiyle görevliydi. Bayan Yeager verandada, kırmızı bir toprak saksı içinde büyümekte olan sümbülleri suluyordu.

"Kral" McAllister, kendi güçlü niteliklerinden çoğunu –azmini, parlak cesaretini, inatçı bir kendine güven

duygusunu ve gururunu– toynaklar ve boynuzlara hükmeden bir hükümdar olarak kızına miras bırakmıştı.

McAllister'in temposu Allegro, tonu da Fortissimo idi. Bunlar kadın sesine dönüşerek Santa'da devam etti.

Giderek çoğalmakta olan sığır sürülerinin, evlerine henüz krallık şanını getirecek büyüklüğe ulaşmadığı sıralarda, o günkünden daha sınırsız çayırlarda ömür tüketmek için buralara getirilen annesinin biçimini taşıyordu Santa. Onda da, annesinin ince ve güçlü endamıyla vakarı vardı; McAllister'in gözlerindeki haşin ifadeyle yine yalnız ona özgü, bağımsız kral tavırlarının yerini de annesinin ince sevimliliği almıştı.

Webb, verandanın öbür ucunda durmuş, çeşitli kamp yerlerinden emir almaya gelen üç beş ustabaşı yardımcısı ve kovboya talimat veriyordu.

Bud, "gün" hecesini kırparak, sadece "aydın" dedi. "Sığırları şehirde kime götürmemizi istiyorsun, her zamanki gibi Barber'a mı?"

Şimdi bu soruya cevap verme yetkisi kraliçeye aitti. İşin ticaret yönüyle ilgili bütün dizginler –alım, satım ve banka işleriyle uğraşmak– onun yetenekli ellerindeydi. Sığırların idaresi ise tamamıyla kocasına emanet edilmişti. "Kral" McAllister'in sağlığında, Santa babasının sekreteri ve yardımcısıydı. Babasının ölümünden sonra da Santa işleri akıllıca ve kazanç sağlayacak biçimde sürdürdü. Ama daha o cevap vermeye vakit bulamadan, "prens konsort", kesin kararını vermişçesine konuştu:

"Sürüyü Zimmerman ile Nesbit'in ağıllarına sürersiniz. Bu konuda Zimmerman'la bir süre önce konuşmuştum."

Bud, çizmelerinin yüksek topukları üzerinde döndü. Santa aceleyle, "Dur!" diye seslendi. Sakin, gri gözlerini hayretle çevirdi; kaşlarının arasında hafif bir kırışık belirmişti. "Niye; ne demek istiyorsun, Webb?" diye sordu. "Zimmerman ve Nesbit ile iş yapmam ben. Bu çiftlikten çıkan her baş hayvanı o pazarda beş yıldan beri Barber satıyor. Bu işi onun elinden alamam." Bud Turner'a döndü. Kesin bir ses tonuyla, "Sığırları Barber'a teslim edersin," diye bitirdi sözünü.

Ağırlığını tek bacağı üzerine vermiş, bir yonca yaprağı çiğnemekte olan Bud, ne yapacağını kestiremeyen bir insan tavrıyla, verandanın saçağına asılı su çanağına bakıyordu.

Webb, mavi gözlerinde buz gibi bir ışıltıyla, "Bu sığırların Zimmerman ve Nesbit'e gitmesini istiyorum," dedi.

Santa sabırsızlıkla, "Saçma," dedi. "Öğleye kadar Little Elle suvatını tutabilmek için hemen hareket etseniz iyi olur, Bud. Bir aya kadar daha bir sürü sığır seçip hazır edeceğimizi söyle Barber'a."

Bud, verandaya doğru kaçamak yollu şöyle bir baktı ve bakışları Webb'inkilerle karşılaştı. Webb, onun bakışlarında, özür dilemeye benzer bir ifade gördü, ama bunun bir acıma olduğunu sandı.

Tatsız bir ses tonuyla, "Şu sığırları götür ve..." derken Santa sert bir tonla, "Barber'a teslim et," diye onun yerine tamamladı cümleyi. "Sığırları ağıllara güzelce yerleştirirsin. Başka bir soracağın var mı, Bud?"

Bud, "Hayır, efendim," dedi. Ama gitmeden önce bir an –şöyle, bir sığırın kuyruğunu üç kere sallamasına yetecek bir zaman kadar– duraladı; duraladı, zira erkek-

ler erkeklerin dostudur; hatta Filistinliler bile o ünlü Samson'u tutsak ettikleri zaman mutlaka utançlarından kızarmışlardır.

Webb, zoraki ve alaycı bir gülüşle, "Patronunun ne dediğini duydun," diye bağırdı. Şapkasını çıkardı ve karısının önünde, şapkası yerlerde sürünene kadar eğildi. Santa, sitemli sitemli, "Webb," dedi, "bugün hayli saçmaladın!" Webb, niteliği değişmekte olan sesinin o yumuşak tonuyla, "Majestelerinin soytarısıyım," dedi. "Başka ne bekleyebilirsin. Bak, sana söyleyeyim. Ben bir sığır kraliçesiyle evlenmeden önce erkektim. Şimdi neyim? Sığır kamplarının maskarası. Tekrar erkek olacağım ben."

Santa onu dikkatle süzdü.

"Akılsızlık etme, Webb," dedi sakin bir sesle. "Seni kimse, hiçbir şekilde küçümsemiş değil. Ben senin sığırları idare edişine karışıyor muyum? Çiftliğin ticari işleriyle ilgili konuları ben senden daha iyi bilirim. Babamdan öğrendim bunları. Aklını başına toplasana."

Webb, "Krallıklar ve kraliçelikler," dedi, "içinde benim de rolüm bulunmadıkça işime gelmez. Sığırları ben süreyim, tacı sen giy. Ne âlâ! Ben 'Kozdam' oyununda bir sekizli olmaktansa, sığır kampında bir başbakan olmayı yeğlerim. Çiftlik senindir; sığırları da Barber alsın bakalım."

Webb'in atı yemliğe bağlı duruyordu. Webb eve girdi, ancak uzun yolculuklara çıktığı zamanlarda yanına aldığı dürülü battaniyesini, ham deriden örülmüş en uzun kementini, etekleri uzun büyük yağmurluğunu toparladı ve bunları ağır ağır, kararlı bir tavırla eyerine bağlamaya başladı. Santa azıcık rengi uçmuş bir halde onun ardı sıra gitti.

Webb eyere sıçradı. Gözlerinde için için yanan isyan ışığı dışında, yüzü tamamıyla ifadesizdi.

"Hondo kuyusunun yakınlarında, Frio Irmağı boyunda ormandan sürülüp çıkarılması gereken bir inek ve dana sürüsü var," dedi. "Kurtlar danalardan üçünü boğmuş. Ben talimat vermeyi unuttum. Sen, Simms'e bu işe bakmasını söyleyiver."

Santa atın gemini tuttu, kocasının ta gözlerinin içine baktı. Heyecansız bir ses tonuyla, "Beni bırakıp gidiyor musun, Webb?" diye sordu.

"Yeniden bir erkek oluyorum," diye cevap verdi Webb. Santa aniden soğuk bir tavır takınarak, "Giriştiğin bu övgüye değer işte sana başarılar dilerim," dedi, arkasını döndü ve doğru eve girdi.

Webb Yeager, Batı Teksas topografyasının el verdiği kadar düz bir yol izleyerek, güneydoğuya doğru at sürdü. Ufka eriştiğinde, Nopalito ile maddi ve manevi bütün bağlarını koparmış bulunuyordu.

Böylece, günler, başlarında Pazar, yedişerli mangalar haline geldi; haftalar, yüzbaşılığını dolunayın yaptığı, sancaklarında "Tempus fugit"* dövizini taşıyan bölükler halinde sıralandılar; aylarsa, yılların uçsuz bucaksız ordugâhına doğru marş marşa geçtiler; ama Webb Yeager bir daha kraliçesinin topraklarına ayak basmadı.

Günün birinde aşağı Rio Grande taraflarından, Bartholemew adında, koyun tüccarı olduğu için pek saygı görmeyen aç bir adam atını Nopalito çiftlik evine doğru sürdü. Konuk, çok geçmeden, ora göreneklerinin gerektirdiği biçimde, kraliçenin öğle sofrasına oturtuldu.

* "Zaman uçar" (*Lat.*).

Adam çok konuşkandı. Durmadan anlatıyor, anlatıyordu; sanki Aaron'un asasıyla dürtülmüş gibi – kendine layık, kulakları kıllarla örtülü olmayan bir dinleyici buldu mu, sessiz çoban işte böyledir.

Adam bir ara, "Bayan Yeager," diye kekeledi, "geçen gün Hidalgo'da, Seco Çiftliğinde sizinle aynı adı taşıyan bir adam gördüm: Webb Yeager adında. İdareci olarak tutmuşlar kısa zaman önce kendisini. Uzun boylu, açık renk saçlı, fazla konuşkan olmayan biriydi. Sizinle bir akrabalığı filan var mı acaba?"

Santa açık yüreklilikle, "Kocamdır," dedi. "Seco iyi etmiş onu tutmakla. Mr. Yeager Batı'nın en iyi sığır idarecisidir."

Bir prens konsort'un yokluğu bir krallığı nadiren karıştırır. Kraliçe Santa da, çiftlik mayordomosu* olarak güvenilir adamı, babasının sadık kullarından olan, Ramsey adında birini seçmişti. Hafif rüzgârların otlar üzerinde meydana getirdiği dalgalanmalar dışında, Nopalito Çiftliğinde hiçbir kıpırdanma yoktu. Nopalito'da yıllardır Teksas'ın uzun boynuzlularına aristokratça bir hor görmeyle tepeden bakan, İngiliz kanından bir sığır sürüsü üzerinde denemeler yapılmaktaydı. Denemeler yeterli görülmüş ve "İngiliz soylularına" özel bir çayır ayrılmıştı. Bunların ünü çok geçmeden, Nopalito'da öğle yemeği yiyen atlının yolu üzerine düşen her yere yayıldı. Bunun üzerine öteki çiftlikler de uyandılar, gözlerini ovuşturdular ve Teksas'ın uzun boynuzlularına artık beğenmeyen bir gözle bakmaya başladılar.

* Vekilharç (*İsp.*)

Bunun bir sonucu olarak, günün birinde, rengi güneşte tunçlaşmış, açıkgöz, dünyayı umursamayan tavırlı, çifte tabanca kuşanmış bir delikanlı, yanında üç tane Meksikalı vaquero* ile Nopalito Çiftliğinde atından indi ve şu iş mektubunu derhal kraliçeye sundu:

"Mrs. Yeager – Nopalito Çiftliği.

Sayın Bayan – Seco Çiftliği sahipleri, çiftliğinizdeki Sussex cinsi ineklerin iki üç yaşlarında olanlarından 100 baş satın almam için bana talimat verdiler. Eğer siparişi karşılayabilirseniz, lütfen hayvanları mektubu getirene teslim ediniz; çekiniz derhal gönderilecektir.

Saygılarımla,

Webster Yeager,

Rancho Seco İdarecisi."

İş iştir, hatta –"hatta" değil, "özellikle" ya, neyse– krallıklarda bile.

O gece yüz baş sığır çayırdan alınıp, sabahleyin teslim edilmek üzere çiftlik evinin yanındaki ağıla koyuldu.

Gece inip, ev sessizliğe bürününce, Santa ağlaya ağlaya o resmî mektubu göğsüne bastırarak ve gururu (ya da ötekinin gururu) yüzünden onca zamandır ağzına almadığı adı çağırarak kendini yerden yere mi attı acaba? Yoksa, hükümdarca gücünü ve dengesini koruyarak, o mektubu da herhangi bir iş mektubu gibi dosyaya mı kaldırdı?

İstediğiniz kadar merak edin siz; ne yapalım ki, krallık kutsaldır, o yüzden bu noktayı açıklamayacağız. Yalnız şu kadarını öğrenebilirsiniz.

Gece yarısı Santa, düz siyah bir elbise giymiş olarak usulca evden dışarı süzüldü. Meşe ağacının dibinde bir

* Sığırtmaç (*İsp.*)

an durdu. Çayır oldukça karanlık, ay ışığı da, ele gelmeyen sis zerrecikleriyle sulandırılmış portakal rengindeydi. Yalnız guguk kuşu, en üst dallara konarak ötüyordu; havayı çiçek kümelerinin kokuları kaplamıştı, yakınlardaki küçük bir çimenlik alanda da minimini çocukları andıran tavşanların gölgeleri oynaşıyordu. Santa yüzünü güneydoğuya döndü ve hiç gören olmadığından, o yana bir öpücük yolladı. Sonra hızlı hızlı, elli metre kadar ilerideki nalbant sundurmasına doğru yürüdü. Orada ne yaptığını Allah bilir, yalnız, ocağın kıpkırmızı yandığı ve hafiften çekiç seslerinin duyulduğu bir gerçekti. Cupidon da oklarının ucunu sivrilttiği zaman herhalde böyle sesler çıkıyordu.

Sonra Santa, bir elinde acayip biçimli, saplı bir şey, öteki elinde de sığır damgalama kamplarında görülen cinsten portatif bir ocak olduğu halde dışarı çıktı. Ay ışığı altında sessizce, elindekilerle, Sussex cinsi sığırların bulunduğu ağıla doğru hızlı hızlı yürüdü. Ağılın kapısını açtı, içeriye süzüldü. Sussex sığırlarının çoğu kırmızı renkliydi, yalnız içlerinden biri –ötekilerden hemen ayırt edilebilen biri– süt beyazdı.

Derken, Santa omzundan, bizim daha önce göremediğimiz bir şey indirdi: bir kementti bu. Santa kemendin ilmek tarafını elinde kangal halinde topladı, öbür ucunu serbest bıraktı ve sığır sürüsünün içine fırlattı. Yakalamak istediği şey beyaz inekti. Salladığı kement ineğin boynuzlarından birine oturdu, ama sıyrılıp kurtuldu. İkinci fırlatışta kement hayvanın ön ayaklarına dolandı ve inek bütün ağırlığıyla yana devrildi. Santa bir panter gibi hayvanın üstüne atıldı, ama inek de birden debele-

nip ayağa kalktı ve Santa'nın üstüne doğru gelerek onu bir yonca yaprağı gibi yere vurdu.

Ürken sığır ağılı bir gülle gibi dört dönerken, Santa kemendi tekrar fırlattı. Bu sefer güzel oturdu kement; beyaz inek tekrar yere yuvarlandı. Santa, inek daha yerinden doğrulamadan, kemendi çabucak ağılın çit direklerinden birine doladı, çabuk çözülebilecek bir düğüm attı, sonra da ham deriden yapılmış bir iple hayvanın üzerine atıldı.

Bir dakika içinde hayvanın ayakları bağlanmış (bu bir rekor sayılmaz), yine aynı zaman içinde Santa, soluk soluğa, bitkin, çite dayanmış bulunuyordu.

Ondan sonra Santa acele acele, ağılın kapısı dibinde duran ocağa gitti ve acayip biçimli, akkor haline gelmiş damga demirini aldı.

Gururu incinmiş beyaz ineğin, kızgın demiri yiyince çıkardığı böğürtünün, Nopalito çevresindeki bütün yaratıkların uyuşuk duyum organlarıyla bilinçlerini harekete geçirmesi gerekirdi, ama öyle olmadı. Gecenin derin sessizliği içinde Santa bir yağmur kuşu gibi koşar adımlarla çiftlik binasına döndü, kendini karyolaya atıp hıçkıra hıçkıra –sanki kraliçelerin de basit çiftçi karılarınınkine benzer yürekleri varmış ya da prens konsortları dağları aşarak, uzaklardan onlara dönse seve seve onu kral yaparlarmış gibi– ağladı.

Sabahleyin tabancalı, açıkgöz genç ile yanındaki vaquero'lar, Sussex sığırları sürüsünü çayırlar arasından güderek, Rancho Seco'ya doğru yola koyuldular. Yüz kırk kilometrelik yolları vardı; bu da –hayvanları otlatıp suvararak gidildiğinden– altı günlük bir yolculuk demekti.

Bir akşam, alacakaranlıkta hayvanlar Rancho Seco'ya vardı; çiftliğin ustabaşısı hayvanları sayarak teslim aldı.

Ertesi sabah saat sekizde bir atlı çalılıkların arasından çıkıp Nopalito çiftlik evine geldi. Atından dimdik indi ve şakırdayan mahmuzlarıyla, geniş adımlarla eve doğru yürüdü. Binicinin atı upuzun bir soluk koyuverdi, gözleri kapanmış, ağzı köpük içinde kalmış bir halde, aşağı sarkan başını silkeledi. Bununla birlikte, minik benekli kula donlu Belshazzar'a acımamıza hiç de gerek yok. Bugün o Nopalito'nun otlaklarında, şımartılarak, sevgi görerek, binilmeden, büyük değer verilen bir uzun mesafe koşu rekoru sahibi olarak yaşıyor.

Binici paldır küldür evden içeri girdi. Aynı anda boynuna iki kol dolandı ve hem kadın hem de kraliçe sesini andıran bir ses, "Webb, ah, Webb," diye inledi.

Webb Yeager, "Eşeklik etmiştim," dedi.

Santa, "Susss," dedi, "gördün mü onu?"

Ne demek istediklerini Allah bilir; eğer olayları dikkatle izlemişseniz, siz de anlayacaksınız.

Webb, "Kraliçe ol da," dedi, "elinden gelirse kraliçeliği önemseme. Ben uyuzun biriymişim; koyun hırsızı bir çakalmışım ben."

Santa parmaklarıyla onun ağzını kapatarak, tekrar, "Susss," dedi. "Burada kraliçe yok. Ben kimim biliyor musun? Santa Yeager'im; saray yatak odasının baş kadını. Gel buraya." Santa onu verandadan, sağ taraftaki odaya geçirdi. Orada kırmızı yüzlü, küfürbaz, ne dediği anlaşılmaz, kekeleyip durarak ve tükürükler saçarak, yaşamın gözünün içine baka baka verip veriştiren şipşirin bir bebeğin yattığı bir beşik vardı.

Santa tekrar, "Bu çiftlikte kraliçe filan yok," dedi. "Bak krala. Senin gözlerini almış, Webb. Dizüstü çök de majestelerini seyret."

O sırada, bir yıldan birkaç gün eksik bir süre önce sorduğu soruları tekrarlamak için beceriksizce yürüyüşüyle gelen Bud Turner'in mahmuzlarının şakırtısı duyuldu verandada.

"Aydın! Danaları şimdi yola çıkardık. Barber'a mı, yoksa..."

Webb'i görünce ağzı bir karış açık kaldı Bud Turner'in.

Kral, yumruklarıyla havayı döverek, "Ba-ba-ba-ba," diye beşiğinin içinde feryadı bastı.

Webb Yeager, tam bir yıl önce yaptığı gibi, geniş geniş sırıttı. "Patronunun dediğini duydun, Bud," dedi.

İşte hepsi bundan ibaret. Yalnız, Rancho Seco'nun sahibi ihtiyar Quinn, Nopalito Çiftliğinden getirttiği Sussex sığırlarını gözden geçirmeye gittiği vakit, yeni ustabaşısına şöyle sordu:

"Nopalito Çiftliğinin damgası nedir, Wilson?"

Wilson, "X-Y" dedi.

"Ben de öyle biliyordum," dedi ihtiyar Quinn. "Ama şuradaki beyaz danaya bak; başka bir damga taşıyor: içinde haç olan bir yürek. Ne damgasıdır bu?"

KOKTEYL
(THE LOST BLEND)

MEYHANELER rahipler tarafından kutsandığına, seçkin kişilerin şölenleri de kokteyllerle başladığına göre, meyhaneden söz etmemizde bir sakınca olmasa gerek. Yeşilaycılar dinlemeseler de olur; isterlerse onlar için, soğuk et suyu vermesi gereken deliğine bir on sentlik attınız mı, sek martini veren otomatlar her zaman hazırdır.

Con Lantry, Kenealy'nin meyhanesinde tezgâhın ayıkların bulunduğu yanında çalışırdı. Öbür yanda ise sen, ben, tek ayaklarımızın üstünde kazlar gibi dikilerek haftalık kazancımızı gönül rızasıyla içkiye yatırırdık. Karşı tarafta pırıl pırıl, sorumlu, terbiyeli, açık fikirli, becerikli, güvenilir, genç ve titiz Con, beyaz ceketiyle dans eder gibi dolaşır ve paralarımızı alırdı. Meyhane (ister kutsanmış ister lanetlenmiş olsun), sokakların sokaklıktan çıkıp sadece geometrik bir biçim aldığı, öykümüzle ilintisi olmayan çamaşırhanelerin bulunduğu ve artık New York'luluktan çıkmış yerli ailelerle Bohemlerin oturduğu şu küçük meydanlardan birindeydi.

Meyhanenin üstünde Kenealy ailesi oturuyordu. Kenealy'nin kızı Katherine'in İrlandalılara özgü simsiyah gözleri vardı – ama bunu ne diye anlatacakmışım size? Siz kendi Geraldine'inizle, kendi Eliza Ann'ınızla

yetinin, zira Katherine'in yeri Con'un kalbindedir. Katherine arka merdivenlerden ne zaman seslenip de bir testi bira isteyecek olsa, Con'un yüreciği yayık tokmağı gibi inip inip kalkardı.

Aşkın belirli ve kendine özgü kuralları vardır. Sizin tezgâhın üstüne fırlattığınız para, servetinizin son şilini de olsa, barmen onu alacak ve patronun kızıyla evlenecektir. Bundan da iyilik doğacaktır.

Ne var ki, Con için, işin rengi hiç de böyle değildi. Çünkü kadınların önünde dili düğümlenir, yüzü kızarıverirdi onun. Bordo rengi puncun etkisiyle çeneleri düşen gürültücü delikanlıları sadece bakışlarıyla sindiren ya da şamata edenleri, keten kravatı bile buruşmaksızın kapı dışarı edebilen Con, kadınların önüne gelince, bunaltıcı bir utangaçlık içinde ne yapacağını bilemeyen, dilini yutmuş veya dili dolaşan, abuk sabuk bir adam olur çıkardı. Öyleyse, Con, Katherine'in önünde nasıl bir adam oluyordu? Kendisiyle ilgili tek kelime edemeden tiril tiril titreyen bir kaya parçası, taptığı insanın önünde kekeleye kekeleye hep havadan sudan söz eden, gelmiş geçmiş en aptal âşık.

Günün birinde Kenealy'nin meyhanesine, adları Riley ve McQuirk olan yanık tenli iki adam geldi. Bu adamlar Kenealy'yle uzun uzadıya konuştuktan sonra arka odalardan birini kiraladılar ve bu odayı şişelerle, potalarla ve eczacıların kullandığı cinsten sıvı ölçekleriyle doldurdular.

Meyhanede kullanılan bütün öteberi ve içki adına ne varsa hepsi o odadaydı. Yalnız bu adamların içki filan dağıttıkları yoktu. Bütün gün kan ter içinde, oraya yığdıkları şişe şişe içkilerden çıkardıkları özütleri, mayaları

boşaltıp birbirine karıştırmakla uğraşırlardı. Bunların okumuşu olan Riley, tomar tomar kâğıtların üstünde galonları onslara, litreleri yudumlara çevirerek rakama vuruyordu. Gözleri kan çanağına benzeyen, sert suratlı bir adam olan McQuirk, başarısızlığa uğrayan her karışımı, alçak, kısık, pes sesiyle lanetler savurarak musluğa döküyordu. Tıpkı elemanlardan altın elde etmeye uğraşan simyacılar gibi harıl harıl, hiç yorulmadan, gizli bir karışım elde etmeye çalışıyorlardı.

Bir akşam işi biten Con sallana sallana bu arka odaya girdi. Tezgâhlarında kimsenin içki içmediği, boyuna tekrarladıkları semeresiz deneylerini sürdürebilmek için Allah'ın her günü Kenealy'nin içki deposunu ziyaret eden bu anlaşılmaz barmenler, meslek yönünden Con'un merakını uyandırmışlardı.

Arka merdivenlerden, Gweebarra Körfezinde güneşin doğuşunu andıran gülümsemesiyle Katherine iniyordu o sırada.

"Günaydın, Mr. Lantry," dedi Katherine. "Bugünkü hava haberi nedir, lütfeder misiniz?"

Bizim utangaç, duvara doğru gerileyerek, "Ya-yağmur yağa-yağacağa be-ben-benzi-benziyor," diye kekeledi. Katherine de, "Bundan iyisi can sağlığı," dedi. "Bana kalırsa birazcık sudan insana zarar gelmez."

Arka odada Riley ile McQuirk sakallı cadılar gibi, acayip karışımları üzerinde çalışıyorlardı. Elli şişe içinden, Riley'in hesaplarına göre ölçerek aldıkları içkileri büyük bir cam kaba dikkatle boşaltarak sallıyorlardı. Sonra da McQuirk bunları sıkıntılı bir küfürbazlıkla döküyor, ikisi birden işe yeniden başlıyorlardı.

Riley, "Otur," dedi Con'a. "Otur da anlatayım sana."

"Geçen yaz Tim'le, Nicaragua'da bir Amerikan barın çok para getireceğini düşünmüştük. Kıyıda kininden başka yiyecek, romdan başka da içecek bulunmayan bir kent vardı. Yerlilerle yabancılar, hava serinleyene kadar yataklarında yatarlar ve hastalanmış olarak kalkarlardı; böyle tropik iklim rahatsızlıklarına karşı en iyi ilaç ise, esaslı bir kokteyldir.

"Böylece paramızı New York'ta bol bol içkiye, demirbaş meyhane eşyasına ve züccaciyeye yatırıp, bir yolcu gemisine atladığımız gibi, ver elini Santa Palma dedik. Yolda Tim'le uçan balıklar mı görmedik, kaptanla yedi buçuk mu oynamadık, neler neler; daha o andan itibaren kendimizi yengeç dönencesinin içki kralı saymaya başladık. Aperitifin ne olduğunu öğreteceğimiz memleketin kıyılarına beş mil kala, kaptan bizi dümen dolabının sancak tarafına çekerek birkaç şey hatırlattı.

"'Size söylemeyi unuttum, çocuklar,' dedi. 'Nicaragua hükümeti geçen ay, şişe içinde gelen bütün mallara, malın değerinin yüzde kırk sekizi kadar bir gümrük vergisi koydu. Cumhurbaşkanı yanlışlıkla Cincinnati saç ilacı yerine acı salça kullanmış da –hâlâ da kullanıyor ya, neyse. Varil içinde gelen mallara gümrük vergisi uygulanmıyor.'

"'Bunu bize daha önceden haber vermediğinize yazık oldu,' dedik ve kaptandan kırk ikişer galonluk iki varil satın alıp, bütün şişeleri varillerin içine boca ettik. Bu yüzde kırk sekizlik vergi canımıza okurdu bizim, o yüzden, malı atmaktansa, 1200 dolarımızı yaptığımız kokteyl ile kurtarma şansını denemeye karar verdik.

"Neyse, karaya çıkınca, varillerden birini açtık. Karışım yürek paralayıcı bir şeydi. Bir tabak Bowery bezelye çorbasına benzer bir rengi vardı. Tadına gelince, kumarda kaybedenleri yolarken kalp krizi geldiği zaman teyzenin sana içirdiği, şu kahve yerine kullanılan şeye benziyordu. Tatsın diye zencinin birine dört parmak kadar verdik bundan, adam içkiyi içtikten sonra bir palmiyenin altına uzandı, üç gün kumları dövdü topuklarıyla. İçkiyi başkalarına salık vermeyi de reddetti.

"Ama öteki varil! De bakalım, barmen, sen hiç sarı şeritli bir şapka giyip, cebinde 8.000.000 dolar, yanında da güzel bir kız olduğu halde balonla uçtun mu hayatında? İşte bu kokteylin otuz damlası insana bu duyguyu verir. Eğer bundan midene iki parmak girerse, yüzünü ellerinle örter, o yakınlarda küçük Jim Jeffries'den* başka pataklanmaya değer birisi bulunmadığı için hüngür hüngür ağlarsın. Ya, beyim, işte böyle; ikinci varildeki kokteyl, savaş, para ve yüksek yaşayışın imbikten geçirilmiş iksiriydi. Altın rengindeydi. Cam gibi duruydu ve karanlık bastığı zaman da güneş ışığı hâlâ içindeymiş gibi parlıyordu. Böyle bir içkiyi ancak bir yıl sonra bulabileceksin.

"Neyse, işe bu kadarcık içkiyle başladık; yetmedi, tabii. O memleketin alacalılar takımı bu içkiye bir kovan dolusu arı gibi saldırdı. Eğer o varil birazcık daha idare etseydi, o memleket dünyanın en büyük memleketi olurdu.

"Sabahları meyhaneyi açtığımız zaman generallerden, albaylardan, eski cumhurbaşkanları ve ihtilalcilerden meydana gelmiş, işlerinin görülmesi için bekleşen

* O dönemin (1899-1905) dünya ağır sıklet profesyonel boks şampiyonu. -*çev.*

çift sıra halinde bir kuyrukla karşılaşırdık. İşe, kadehi 50 gümüş sentten başladık. Son on galon, kolayca yudumu beş dolardan gitti. Harikulade bir içkiydi o. İnsana cesaret, ihtiras ve her şeyi yapabilecek bir güç verirdi; hem onu içti mi, insan, parasının namuslu yoldan kazanılıp kazanılmadığına da aldırış etmezdi.

"Varil yarıya inince, Nicaragua ulusal borçlarını tanımaz oldu, sigaralardan alınan vergiyi kaldırdı, Amerika'yla İngiltere'ye savaş açmasına da ramak kaldı.

"Bu içkiyi –içkilerin şahını– rastgele bulmuştuk, eğer tekrar bulabilirsek, bu da şans eseri olacaktır.

"On aydır uğraşıyoruz. Zararlı karışım elemanlarının içkicilik mesleğince bilinen tümünden varillerce kullandık. Tim'le benim ziyan ettiğimiz viskiler, brendiler, cinler, bitterler ve şaraplarla on tane meyhane açabilirdin. Dünya böyle muhteşem bir içkiyi tanıyamayacak! Çok yazık doğrusu; üstelik de müthiş para kaybı. Birleşik Devletler böyle bir içkiyi baş tacı eder, bütün parasını buna yatırırdı."

Bütün bu süre içinde McQuirk, en son reçetedeki – Riley'in taktığı adla– çeşitli "ruh"lardan aldığı küçük miktarları dikkatle ölçüp birbirine karıştırmakla uğraşıyordu. Elde ettiği karışım iğrenç, alacalı bulacalı bir çikolata rengindeydi. McQuirk karışımdan tattı ve layık olduğu biçimde sövüp sayarak musluk çukuruna boşalttı.

Con, "Doğru bile olsa, çok acayip bir öykü," dedi. "Eh, artık ben yemeğe gideyim."

"Bir içki içseydin bari," dedi Riley. "Kayıp kokteylden başka her türlü içkimiz var."

Con, "Ben içki kullanmam," dedi. "Sudan daha sert hiçbir içkiyi ağzıma komam. Biraz önce merdivenin ora-

da Miss Katherine ile karşılaşmıştım. Çok doğru bir söz söyledi. 'Azıcık da olsa, sudan iyi şey yoktur,' diyor."

Aşağı yukarı Con'un onların yanından ayrılmasından bir an sonra, Riley, McQuirk'in sırtına indirdiği bir yumrukla onu az daha yere yuvarlıyordu.

"Dediğimi duydun mu?" diye bağırıyordu Riley, "İkimiz de aptalız biz. Gemide altı düzine maden suyu şişemiz vardı –onları sen kendin açtıydın hatta–, hangi varile boşalttın onları, hangi varile, seni çamur kafalı?"

McQuirk, ağır ağır, "Sanırım ikinci varildeydi onlar," dedi. "Hatırladığıma göre varilin kenarına mavi bir kâğıt yapıştırılmıştı."

"Şimdi bulduk işte," diye bağırdı. Riley, "eksiğimiz suydu. Bize oyunu eden suymuş. Sudan başka her şeyimiz tamamdı. Haydi oğlum, çabuk, fırla, ben oranları hesaplarken sen meyhaneden iki şişe maden suyu al da gel."

Bir saat kadar sonra Con, kaldırımdan hızlı hızlı yürüyerek Kenealy'nin meyhanesine dönüyordu. Vefalı işçiler, çalışma saatleri dışında da esrarengiz bir şeyin çekiciliğine kapılarak, çalıştıkları yerin civarından böyle ayrılmazlar işte.

Yan kapıda bir polis devriye arabası duruyordu. İşinin ehli üç polis, yarı taşıyıp yarı sürükleyerek, Riley ile McQuirk'i merdivenden indiriyorlardı. Her ikisinin de yüzünde kana susamış, inatçı bir kavgacılığın sonucu olan kesikler, yaralar bereler vardı. Buna rağmen, zincirinden boşanmış deliliklerinden artakalan zayıf saldırılarını polislere yöneltip, acayip bir neşe içinde bağırıp çağırmaktan da geri kalmıyorlardı.

Kenealy, Con'a, "Arka odada kavgaya başladılar," diye açıkladı. "En kötüsü de, şarkı tutturdular. Her şeyin al-

tını üstüne getirdiler. Yine de iyi insanlarmış. Yaptıkları zararın hepsini ödeyecekler. Yeni bir cins kokteyl bulmaya uğraşıyorlarmış. Yarın sabaha kadar akıllarını başlarına toplarlar belki."

Con, savaş alanının manzarasını görmek için ağır ağır arka odaya doğru yürüdü.

Tam o geçerken, Katherine de merdivenden iniyordu. "Tekrar günaydın, Mr. Lantry," dedi. "Hâlâ bir haber yok mu havadan?"

Con, gepgergin soluk renkli yanakları bir anda kızararak, "Hâlâ ya-ya-yağmur yağacağa be-benziyor," dedi.

Riley ile McQuirk, gerçekten de büyük ve arkadaşça bir savaş vermişlerdi birbirlerine karşı. Kırık şişelerle bardaklar her yana saçılmıştı. Oda alkol buharıyla doluydu; döşeme alkol gölcükleriyle rengârenk olmuştu.

Masanın üstünde bir litrelik üzeri ölçülü bir bardak duruyordu. Bardağın dibinde ise iki çorba kaşığı dolusu kadar bir sıvı vardı: güneş ışığını derinliklerinde hapsetmiş gibi duran, parlak, altın rengi bir sıvı.

Con bunu kokladı, tattı ve içip bitirdi. Dönüşte, tam o holden geçerken, Katherine merdivenden çıkıyordu. Alaylı gülüşüyle, "Hâlâ bir haber yok mu, Mr. Lantry?" diye sordu.

Con onu yakaladığı gibi, ayaklarını yerden keserek, havaya kaldırdı ve orada tuttu.

"Haber şu ki," dedi, "seninle ben evleniyoruz"

Katherine öfkeyle, "Beni yere bırakın beyefendi," diye bağırdı. "Yoksa şimdi ben – Ah, Con, nereden, ah nereden buldun bunu söyleyecek cesareti?"

KADERİN CİLVESİ
(THE SHOCKS OF DOOM)

PARKLARIN KENDİLERİNE GÖRE bir aristokrat yanı vardır; parkları özel daireleri gibi kullanan serserilerin de öyle. Vallance bilmekten çok sezinliyordu bunu, ama yine de kendi dünyasından karmakarışık bir dünyaya adımını atınca, ayakları onu doğruca Madison Square'e getirdi.

Mayıs, tomurcuklanan ağaçlar arasında, kendini kasan o eski tarz, çekingen mektepli kızlar gibi dolaşıyordu. Vallance ceketini ilikledi, son sigarasını yaktı ve bir banka oturdu. Üç dakika kadar, otomobil kullanırken kendisini durduran bisikletli polisin ceza olarak kestiği yüz dolarına hayıflandı. Bu yüz dolar onun son parasıydı. Otomobil kullanması da son olmuştu. Bütün ceplerini yokladı, bir peni bile çıkmadı. Apartmanını o sabah terk etmişti, mobilyaları ise borçlarına karşılık götürülmüştü. Üzerindekilerden başka bütün elbiseleri de, ödenmemiş aylığına karşılık uşağına kalmıştı. Şu anda Vallance için koskoca kentte arkadaşlarına askıntı olmadıkça ya da dolandırıcılık etmedikçe ne bir yatacak yer, ne bir ıstakoz ızgara, ne bir tramvay parası ne de yakasına takacak bir karanfil vardı. Vallance da işte bundan dolayı parkı seçmişti. Bütün bunların nedeniyse,

amcasının onu mirasından mahrum etmeye karar verip o güne kadar Vallance'a cömertçe verdiği ödeneği birdenbire kesivermesiydi. Bunun nedenine gelince, bütün mesele, yeğenin bir kız yüzünden amcasına itaatsizlik etmesinden ibaretti. Bu kız bu öyküde yer almayacağından, kendilerini buna göre hazırlamış olanların öyküsünün geri kalanını okumamalarını salık veririm. Ortada, başka koldan gelen ve bir zamanlar geleceğin mirasçısı, aynı zamanda amcanın gözdesi olan bir yeğen daha vardı. Bir şanssızlığın kurbanı olan bu yeğen, çok yıllar önce sefalet bataklığı içinde kaybolup gitmişti. Şimdi ağlar ve taraklar onu bu çamurun içinde harıl harıl aramaktaydılar. Bu yeğen tekrar eski haklarına ve itibarına kavuşacaktı. Böylece, Vallance da parktaki hayaletlerle birleşerek, şeytanın düştüğü gibi saltanatla, çukurların en derinine düştü.

Vallance oturduğu bankın arkalığına sırtını iyice yasladı ve ağaçların en alt dallarına doğru gülerek üfürdü sigarasının dumanını. Onu hayata bağlayan bağların böyle birdenbire kopuverişi, Vallance'a heyecanlı, özgür, âdeta keyifli bir sevinç vermişti. Tıpkı paraşütünü açıp da tepesindeki yarım balonun süzülüşünü seyreden havacının duyduğuna benzer bir histi bu.

Saat aşağı yukarı ondu. Bankların üstünde çok serseri yoktu. Bizim park müşterisi her ne kadar sonbahar serinliğine kafa tutabilecek bir savaşçı idiyse de ilkbaharın çok ilerlemiş bulunan soğuk birliklerine bir karşı saldırıda bulunamayacak kadar zayıftı.

Derken, fıskiyenin yanından birisi kalkıp geldi, Vallance'ın yanına oturdu. Genç mi, yaşlı mı, belli değildi: Ucuz berduş evlerinin küf kokusu adamın üstüne

sinmişti. Tarak ve tıraş bıçağıyla ise selamı sabahı çoktan kestiği anlaşılıyordu. Adamın bir içki küpüne döndüğüne kuşku yoktu. Park kanepelerinde geceleyenlerin birbirleriyle tanışmak için başvurdukları usul gereğince, önce bir kibrit rica etti, sonra da konuşmaya başladı.

"Buraya sık sık düşenlerden değilsiniz, öyle değil mi?" dedi. "Ismarlama elbiseyi görür görmez tanırım ben. Parka girince yolun üstünde bir an durakladınız. Sizinle biraz konuşmama izin verir misiniz? Birisinin yanında durmak zorundayım. Korkuyorum, korkuyorum. Bunu ötedeki ayyaşlardan bir iki tanesine de söyledim. Beni deli sanıyorlar. Bakın, anlatayım size; bugün yediğim bütün yemek, iki çörekle bir elmadan ibaretti. Yarın ise üç milyonluk bir servetin mirasçı adayı olacağım; önünde otomobiller sıralanmış şu lokanta var ya, tenezzül bile etmeyeceğim kadar ucuz bir lokanta sayılacak yarın. Bana inanıyorsun, değil mi?" Vallance, gülerek, "En ufak bir kuşkun olmasın," dedi. "Dün öğle yemeğini orada yemiştim. Bu akşam ise beş sentlik bir fincan kahve bile içemedim."

"Bizlerden birine benzemiyorsun. Eh, böyle şeyler olur bu dünyada. Ben, şahsen -birkaç yıl öncesine kadar- yüksek emeller besleyen biriydim. Sen neden düştün buraya?"

Vallance, "Ha, ben, ben işimi kaybettim," dedi. Öteki, "Bu şehir su katılmamış bir cehennemdir," dedi. "Felek işte, kimine karpuz yedirir, kimine kelek. Bense felekten payıma düşenden de fazlasını aldım. Beş yıldan beridir de dilencilerden biraz daha halliceyim. Lüks bir hayat içinde, hiçbir iş yaptırmadan yetiştirdiler beni. Bak -sana söylemekte bir sakınca yok- birisiyle mutlaka konuşmam

gerekiyor, anlıyor musun? Korkuyorum. Benim adım Ide'dır. Riverside Orive tarafındaki şu milyonerlerden birinin, moruk Paulding'in benim amcam olduğu aklının köşesinden bile geçmezdi, değil mi? Ya, amcamdır işte. Bir zamanlar onun evinde oturur, canımın istediği kadar da para alırdım. Şey, üstünde bir iki kadeh atacak kadar para yok mu senin? Sahi, adın ne senin yahu?"

"Dawson," dedi Vallance. "Hayır; üzgünüm, ama meteliğim yok."

"Birkaç haftadan beri Division Caddesindeki bir kömürlükte kalıyorum," diye devam etti Ide. "Blinky Morrie diye çağırdıkları bir hırsızla birlikte. Gidecek başka yerim yoktu ki. Bugün ben yokken, cebinde birtakım kâğıtlarla herifin biri gelerek beni sormuş. Sivil polis midir, nedir bilmediğim için, karanlık basana kadar o taraflara hiç uğramadım. Herif benim için bir kâğıt bırakmış. Görüyor musun işi, Dawson, –herif şehrin en işlek yerinde yazıhanesi olan, büyük avukatlardan Mead imiş. Ann Street'te tabelada adını görmüştüm. Paulding müsrif yeğenini istiyormuş– geri dönüp mirasçısı olmamı ve paralarını har vurup harman savurmamı istiyor moruk. Yarın sabah saat onda avukatın yazıhanesine uğrayıp tekrar eski hayatıma döneceğim, üç milyonunun mirasçısı olacağım Dawson, üstelik de yılda 10.000 dolar cep harçlığı alacağım. Ama korkuyorum, korkuyorum."

Berduş ayağa fırlayıp, titremekte olan kollarını başının üstüne kaldırdı ve soluğunu tutarak, isterik bir şekilde inlemeye başladı.

Vallance onu kolundan yakalayıp zorla tekrar banka oturttu. Tiksinti dolu bir sesle, "Ağır ol," dedi. "Birisi

duysa, senin servete konacağını değil, elinden servetinin alınacağını sanır. Neden korkuyorsun, nedir?"

Ide bankın üzerinde büzülmüş, tir tir titriyordu. Vallance'ın ceketinin koluna yapıştı. Mirastan yoksun bırakılanların en yenisi ise, Broadway ışıklarının solgun kızıllığında, ötekinin alnında garip bir dehşet duygusunun boncuklandırdığı teri görebiliyordu.

"Şey, gün doğmadan başıma bir şey geleceğinden korkuyorum. Ne olduğunu bilmiyorum, ama parayı almama engel olacak bir şey işte. Üzerime bir ağacın devrilmesinden korkuyorum, bir otomobil altında kalmaktan, bir evin tepesinden başıma bir şey düşmesinden ya da bunun gibi bir şeyden korkuyorum. Daha önce korku nedir bilmiyordum ben. Bu parkta yüzlerce akşam, kahvaltımı nereden bulacağımı bile bilmeksizin, put gibi sakin oturmuşumdur. Ama şimdi başka, işte. Parayı seviyorum ben, Dawson; çevremde çiçekler, müzik, güzel elbiseler içinde insanlar olduğunu, insanların önümde yerlere kadar eğildiklerini gördükçe ve paranın parmaklarımın arasında şıngırdadığını duydukça kendimi Tanrı gibi mutlu hissederim ben. Oyunu kaybettiğimi bildiğim sürece hiç aldırış ettiğim yoktu. Hatta şurada midem açlıktan kazınarak oturmuş, fıskiyenin sesini dinleyip caddeden geçen arabaları seyrederken bile mutluydum. Oysa şimdi, servet tekrar elimin erişebileceği bir yerde duruyor, bense on iki saat beklemeye bile dayanamıyorum. Başıma bin türlü bela gelebilir –kör olabilirim–, kalp sektesinden gidebilirim, kıyamet kopabilir, bense daha..."

Ide bir feryat koparak ayağa fırladı tekrar. Banklardaki millet tedirgin oldu, sağdan soldan bakmaya başladılar.

Vallance onu kolundan tuttu, yatıştırıcı bir sesle, "Gel benimle, yürü," dedi. "Kendine hâkim olmaya çalış. Heyecanlanman, korkman için bir sebep yok. Bir şey olmayacak sana. Bu gecenin de başka gecelerden hiçbir ayrı yanı yok işte."

"Doğru söylüyorsun;" dedi Ide. "Yanımda kalsana, Dawson, iyi bir arkadaşsın sen. Seninle biraz dolaşalım şöyle. Şimdiye kadar hiç böyle çarpıldığım olmamıştı: Başıma da az bela gelmemiştir hani. Şöyle, ufak bir yemek için bir şeyler araklayabilir misin, ha? Ne yazık ki, sinirlerim dilencilik etmeme el vermeyecek kadar bozuldu."

Vallace arkadaşını o sıralarda iyice tenhalaşmış olan Beşinci Caddeye, sonra da batı tarafından Broadway'e getirdi. Ide'ı karanlık, kuytu bir köşede bırakıp, "Bir iki dakika kadar bekle burada," dedi.

Bildiği bir otele girdi ve o eski, kendinden emin tavrıyla bara doğru yürüdü.

Barmen'e, "Dışarıda karnının aç olduğunu söyleyen bir şeytan var, Jimmy," dedi. "Görünüşüne bakılırsa gerçekten de aç herif. Para verince ne yaptıklarını bilirsin bunların. Bir iki sandviç sarıver şuna; kaldırıp atmayacağına eminim."

Barmen, "Baş üstüne, Mr. Vallance," dedi. "Hepsi de şarlatan değildir bunların. Allah kimseyi açlıkla terbiye etmesin." Bir peçeteye, bedava yemekten bol miktarda sardı. Vallance yiyeceğini aldı, arkadaşına götürdü. Aç kurtlar gibi saldırdı Ide.

"Bu yıl bu kadar tatlı bir yemek yememiştim," dedi. "Sen yemeyecek misin, Dawson?"

"Benim karnım aç değil," dedi Vallance. "Teşekkür ederim."

"Hadi, parka dönelim," dedi Ide. "Aynasızlar orada beni rahatsız etmezler. Şunun geri kalanını sarıp kahvaltılık olarak saklayacağım. Daha fazla yiyebilirim, ama yemeyeceğim. Mideme dokunur diye korkuyorum. Bu gece bir mide krampı yüzünden nalları diktiğimi farz et; o paralara bir daha elimi süremem o zaman. Şu avukatla görüşeceğim vakte kadar daha on bir saat var. Beni yalnız bırakmayacaksın, değil mi? Başıma bir iş gelecek diye ödüm patlıyor. Senin gidecek yerin yok, değil mi?"

"Hayır, yok," dedi Vallance. "Bu gecelik hiçbir yerim yok. Seninle birlikte, bankta geceleyeceğim."

"Eğer bana doğruyu söylediysen, işinden ayrıldığına hiç de üzgün görünmüyorsun," dedi Ide. "Bana kalırsa, iyi bir işi bırakan insan, gün gelir saçını başını yolar pişmanlığından."

Vallance, gülerek, "Sana daha önce de söylemiştim sanıyorum," dedi; "bana kalırsa, ertesi gün servete kavuşmayı umut eden bir insanın gönül rahatlığı içinde ve sakin olması gerekir."

"Ne tuhaf şeydir insanların olaylara ayrı ayrı gözle bakmaları," diye felsefe yürüttü Ide. "İşte senin bank bu, Dawson, benimkinin yanı başında. Bu bankta yatınca gözüne ışık gelmez. Ha, Dawson, eve döndüğüm zaman, sana iş bulmak için moruktan bir tavsiye mektubu alacağım. Bu gece bana çok yardımın dokundu. Eğer sana rastlamamış olsaydım, sabahı edemezdim herhalde."

"Teşekkür ederim," dedi Vallance. "Bu bankların üzerine uzanıp da mı uyunur yoksa oturarak mı?"

Vallance dört saat hemen hemen gözünü kırpmadan, dallar arasından yıldızları seyredip, asfalt denizinin üstünde yankılanan atların toynak seslerini dinledi. Kafası

çalışıyordu, ama duyuları uyuşmuştu. Duygu diye bir şey kalmamış gibiydi içinde. Ne bir korku, ne bir pişmanlık, ne bir sızı ne de bir rahatsızlık hissediyordu. Hatta kızı düşündüğü zaman o bile, şu uzak yıldızlardan birinde oturuyormuş gibi geliyordu ona. Arkadaşının tuhaflıklarını, saçmalıklarını hatırlayarak hafifçe gülümsedi; ama en ufak bir neşe hissetmeksizin.

Çok geçmeden süt arabalarının günlük ordusu kenti gümbürdeyen bir davula çevirdi. Vallance, rahatsız bir pozda, bankın üstünde uyuyakaldı.

Sabah saat onda her ikisi de Avukat Mead'in, Ann Street'teki yazıhanesinin kapısı önünde bulunuyorlardı.

Vakit yaklaştıkça Ide'ın sinirleri daha çok geriliyor, Vallance ise belki adamın korktuğu başına gelir diye, onu bırakıp bırakmamak konusunda kesin bir karar veremiyordu.

Yazıhaneye girdikleri zaman Avukat Mead onları tepeden tırnağa kadar hayretle süzdü. Vallance ile eski arkadaştılar. Avukat onları karşıladıktan sonra, buhran geçirmek üzere olan, yüzü kireç kesilmiş, kolları, bacakları zangır zangır titreyen Ide'a döndü:

"Adresinize dün akşam bir mektup daha yollamıştım Ide. Orada bulunmadığınız için elinize geçmediğini bu sabah öğrendim. Mektup, amcanız Mr. Paulding'in sizi tekrar yanına alma kararından caydığını bildiriyordu. Amcanız, aranızdaki ilişkilerin eskisi gibi kalacağını bilmenizi istiyor."

Ide'ın titremesi birdenbire kesiliverdi. Yüzüne tekrar renk geldi, sırtı dikleşti. Çenesinin ucu bir iki santim daha öne doğru uzadı, gözleri parıldamaya başladı.

Bir eliyle eski püskü şapkasını geriye yıktı, öteki elinin artık titremeyen parmaklarını avukata doğru uzattı. Derin bir soluk aldı ve hakaret edercesine güldü.

Yüksek sesle, tane tane, "Paulding olacak moruğun cehenneme kadar yolu var; bunu böylece söylersin ona," dedi ve sırtını dönüp güçlü adımlarla yürüdü, yazıhaneden çıktı.

Avukat Mead topukları üzerinde Vallance'a dönerek gülümsedi. Yüzünde iyimser bir ifadeyle, "Geldiğine çok sevindim," dedi. "Amcan derhal eve dönmeni istiyor. Fazla aceleci davranmasına yol açan durumu senin isteğine uygun şekliyle kabul ediyor ve her şeyin eskisi gibi olacağını söylü..."

Avukat Mead sözlerini keserek, "Hey, Adams!" diye kâtibine seslendi. "Bir bardak su getir... Mr. Vallance bayıldı..."

Usta yazar O. Henry'nin kaleminden *Katmerli Sahtekâr*, western edebiyatın en sürükleyici kısa öykülerini bir araya getiriyor. Teksas'ın sığır ve koyun çiftliklerinde geçen ve yöreyi gerçeğe uygun biçimde yansıtan bu öyküler bazen duygulu, bazen de komik. Fakat her zaman merak uyandırıcı. O. Henry'nin alametifarikası sayılan beklenmedik gelişmeler, süpriz finaller keyifli bir şaşkınlık yaratıyor.

Klasik western hikâyelerinin aksine, bu öykülerde kimse göründüğü kadar kötü, korkak ya da kalpsiz değil. İyilik ve kötülük karşıtına dönüşme potansiyelini de taşıyor kendi içinde. *Katmerli Sahtekâr*, O. Henry öykülerine ayrı bir derinlik kazandıran Mete Ergin'in başarılı çevirisiyle Yordam Edebiyat'ta.

yordam edebiyat

YordamEdebiyat
YordamEdebiyat
YordamKitap

8 TL. KDV'den muaftır

ISBN 978-605-172-405-8